

Polisfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden år 2004. De behandlade yrkandena tar i huvudsak upp olika frågor som rör polisen, bl.a. antagningen och utbildningen till polis, polisens arbetsmetoder, arbetsmiljöfrågor och utrustning. Vidare behandlas yrkanden om bl.a. åtgärder mot illegala vapen och rätt till alkoholtest för berusade personer som omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande av innebörd att regeringen skall låta se över frågan om att låta vissa utbildningsmoment i polisutbildningen automatiskt ge akademiska poäng.

När det gäller övriga motioner hänvisar utskottet bl.a. till gällande regelverk och pågående beredningsarbete, och föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

I ärendet finns 28 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden.....	8
Polisutbildningen m.m.....	8
Antagning till polisutbildning m.m.....	8
Polisutbildning m.m.....	11
Etik och moral m.m.....	14
Brottsmisstänkta poliser.....	16
Polisens arbetsmetoder m.m.....	17
Polisens arbetsmetoder.....	17
Handfängsel.....	18
Organisationsfrågor.....	19
Polisstyrelserna.....	20
Arbetsmiljöfrågor m.m.....	22
Polisens utrustning.....	24
Digitala fotografier.....	24
Beredskapspolisen.....	24
Vapenlagstiftningen.....	26
Övrigt.....	30
Kamphundar.....	30
Anmälningar mot ordningsvakter.....	31
Alkoholtest.....	31
Allmän kameraövervakning.....	33
Medborgarkontor.....	35
Reservationer.....	36
1. Språktest, punkt 1 (v).....	36
2. Antagning till polisutbildning m.m., punkt 2 (m, fp, kd, c).....	36
3. Hatbrott och rasistiska brott i polisutbildningen, punkt 3 (kd).....	37
4. Samarbete mellan HBT-organisationer och polisen, punkt 4 (v, mp).....	37
5. Polisens vapenträning, punkt 6 (v).....	38
6. Polisforskning, punkt 7 (m, fp, c).....	38
7. Vidareutbildning för poliser m.m., punkt 8 (m, fp, c).....	39
8. Brottsmisstänkta poliser, punkt 10 (fp).....	40
9. Polisens arbetsmetoder, punkt 11 (c).....	40
10. Användning av handfängsel, punkt 12 (m, fp, c).....	41
11. En nationell underrättelseenhet, punkt 13 (fp).....	41
12. En avdelning för Internetrelaterad brottslighet vid Rikspolisstyrelsen, punkt 14 (m, fp, kd, c).....	42
13. Polisstyrelserna, punkt 16 (kd, c).....	43
14. Arbetsmiljöfrågor m.m., punkt 17 (m, fp, kd, c).....	43
15. Arbetsmiljöfrågor m.m., punkt 17 (v).....	44
16. Hot och våld mot poliser m.m., punkt 18 (m, fp, kd, c).....	44
17. Polisens utrustning, punkt 19 (fp, kd, c).....	45
18. Digitala fotografier, punkt 20 (m, fp, kd, c).....	45
19. Beredskapspolisen, punkt 21 (m, fp, kd, c).....	46
20. Straffskärpning vid vapenbrott m.m., punkt 22 (m, fp, kd, c).....	46

21. Tillfällig vapenamnesti, punkt 23 (m, fp, kd, c, mp).....	47
22. Ljuddämpare vid jakt, punkt 24 (m, c).....	47
23. Vapenförvaring, punkt 25 (c).....	48
24. Anmälningar mot ordningsvakter, punkt 27 (kd).....	48
25. Alkoholtest för omhändertagna personer m.m., punkt 28 (m, fp, kd, c).....	49
26. Allmän kameraövervakning, punkt 29 (fp).....	50
27. Allmän kameraövervakning, punkt 29 (v).....	50
28. Medborgarkontor, punkt 30 (fp).....	51
Särskilda yttranden.....	52
1. Antagning till polisutbildning m.m., punkt 2 (v).....	52
2. Akademiska inslag i polisutbildningen, punkt 5 (v, mp).....	52
3. Etik och moral m.m., punkt 9 (v).....	52
4. Brottsmisstänkta poliser, punkt 10 (m).....	52
5. Polisens arbetsmetoder, punkt 11 (m, fp).....	53
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	54
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Språktest**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju350 yrkande 1.

Reservation 1 (v)

2. **Antagning till polisutbildning m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju350 yrkande 2, 2004/05:Ju392, 2004/05:Ju465 yrkande 11, 2004/05:Ju489 yrkande 7, 2004/05:Ju501 yrkandena 14, 18 och 19 samt 2004/05:Sf365 yrkande 22.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. **Hatbrott och rasistiska brott i polisutbildningen**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Sf365 yrkande 23.

Reservation 3 (kd)

4. **Samarbete mellan HBT-organisationer och polisen**

Riksdagen avslår motion 2004/05:U257 yrkande 15.

Reservation 4 (v, mp)

5. **Akademiska inslag i polisutbildningen**

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om akademiska inslag i polisutbildningen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju350 yrkande 3 och 2004/05:Ju501 yrkande 15.

6. **Polisens vapenträning**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju350 yrkande 4.

Reservation 5 (v)

7. **Polisforskning**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju365.

Reservation 6 (m, fp, c)

8. **Vidareutbildning för poliser m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju501 yrkandena 10–13 och 17 samt 2004/05:Ju505.

Reservation 7 (m, fp, c)

9. **Etik och moral m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju262 yrkande 4, 2004/05:Ju324 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju325 och 2004/05:Ju350 yrkande 7.

10. Brottsmisstänkta poliser

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju371 och 2004/05:Ju501 yrkande 29.

Reservation 8 (fp)

11. Polisens arbetsmetoder

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju272 yrkandena 1–6, 2004/05:Ju474 yrkande 4 och 2004/05:Ju489 yrkande 2.

Reservation 9 (c)

12. Användning av handfängsel

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju380.

Reservation 10 (m, fp, c)

13. En nationell underrättelseenhet

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju501 yrkandena 5, 6 och 9.

Reservation 11 (fp)

14. En avdelning för Internetrelaterad brottslighet vid Rikspolisstyrelsen

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju486 yrkande 9.

Reservation 12 (m, fp, kd, c)

15. Samordning vid upphandling av IT-system m.m.

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju308.

16. Polisstyrelserna

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju465 yrkande 6.

Reservation 13 (kd, c)

17. Arbetsmiljöfrågor m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju350 yrkande 5, 2004/05:Ju465 yrkande 5 och 2004/05:Ju501 yrkandena 7 och 8.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

Reservation 15 (v)

18. Hot och våld mot poliser m.m.

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju496 yrkandena 1–3.

Reservation 16 (m, fp, kd, c)

19. Polisens utrustning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju465 yrkande 7 och 2004/05:Ju501 yrkandena 27 och 28.

Reservation 17 (fp, kd, c)

20. Digitala fotografier

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju253 och 2004/05:Ju416.

Reservation 18 (m, fp, kd, c)

21. Beredskapspolisen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju326 och 2004/05:Ju489 yrkande 8.

Reservation 19 (m, fp, kd, c)

22. Straffskärpning vid vapenbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju352 yrkande 5 och 2004/05:Ju412 yrkande 17.

Reservation 20 (m, fp, kd, c)

23. Tillfällig vapenamnesti

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju243 och 2004/05:Ju329.

Reservation 21 (m, fp, kd, c, mp)

24. Ljuddämpare vid jakt

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju240.

Reservation 22 (m, c)

25. Vapenförvaring

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju203, 2004/05:Ju244 och 2004/05:Ju284.

Reservation 23 (c)

26. Kamphundar

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju247.

27. Anmälningar mot ordningsvakter

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju465 yrkande 1.

Reservation 24 (kd)

28. Alkoholtest för omhändertagna personer m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju301 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju415 yrkandena 1–3, 2004/05:Ju469, 2004/05:Ju473 och 2004/05:Ju510.

Reservation 25 (m, fp, kd, c)

29. Allmän kameraövervakning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju317 yrkande 4, 2004/05:Ju412 yrkande 14 och 2004/05:Ju497.

Reservation 26 (fp)

Reservation 27 (v)

30. Medborgarkontor

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju501 yrkande 23.

Reservation 28 (fp)

Stockholm den 2 juni 2005

På justitieutskottets vägnar

Britta Lejon

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Christer Erlandsson (s), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Utskottets överväganden

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som huvudsakligen rör polisen och som väckts under den allmänna motionstiden år 2004.

Polisutbildningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande antagning till och innehållet i polisutbildningen. Vidare behandlas motionsyrkanden om bl.a. tillsättandet av polischefer, samordnad vidareutbildning för brottsbekämpande myndigheter samt etik och moral inom polisen. Slutligen behandlar utskottet motionsyrkanden om utredningar om och avstängning av brottsmisstänkta poliser. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande av innebörd att regeringen skall se över frågan om att låta vissa utbildningsmoment i polisutbildningen automatiskt ge akademiska poäng. Såvitt gäller övriga motionsyrkanden föreslår utskottet, bl.a. med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete, att de avslås.

Jämför reservationerna 1–8.

Antagning till polisutbildning m.m.

Ett antal motioner har väckts som rör olika antagnings- och utbildningsfrågor inom polisen. I motionerna Ju350 (v), Ju392 (fp), Ju465 (fp), Ju489 (c), Ju501 (fp) och Sf365 (kd) begärs olika åtgärder rörande antagningen till polisutbildningarna. I motionerna Ju350, Ju465, Ju489, Ju501 och Sf365 handlar det om olika åtgärder för att fler personer med utländsk bakgrund skall antas till polisutbildningarna. I motion Ju350 föreslås bl.a. att provet i svenska tas bort vid antagningen. I motion Ju392 krävs ökat inflytande för polismyndigheterna vid antagningen. I motion Sf365 begärs vidare att utbildning om hatbrott och rasistiska brott skall bli obligatoriska moment i polisutbildningen. I motion U257 (v) anförs att ett samarbete bör inledas mellan å ena sidan polisen på nationell och lokal nivå och å andra sidan organisationer för homo-, bi- och transsexuella (HBT-organisationer) i syfte att öka polisens kunskap i HBT-frågor och höja förtroendet för polisväsendet inom denna grupp av människor.

Beredningen för rättsväsendets utveckling avgav i december 2003 delbetänkandet Läget i rättsväsendet och förslag till fortsatta reformer inom brottsutredningsverksamheten m.m. (SOU 2003:114). I betänkandet ges en beskrivning av bl.a. bakgrunden till och innehållet i den nuvarande polisutbildningen (s. 215 f.).

Under år 2004 antogs totalt 1 056 studerande till polisutbildningen. Av samtliga antagna som också valde att påbörja utbildningen hade 15 % en annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk (15 % år 2003). Rekryteringskampanjer har riktats främst mot målgrupperna kvinnor och personer med en annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk år 2004 (Polisens årsredovisning 2004 s. 59).

I Polisens årsredovisning för år 2004 sägs i fråga om mångfaldsarbetet bl.a. följande. En del polismyndigheter anger i platsannonser att de gärna ser sökande med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk. De flesta myndigheter har kontakter med invandrarföreningar. Vissa myndigheter ordnar öppet hus-arrangemang och informationsinsatser i köpcenter och skolor. Södertälje polismästar-distrikt driver ett projekt där den som har utomnordisk bakgrund kan få en civil projektanställning i syfte att bli behörig för att söka till polisutbildningen. Polismyndigheten i Skåne medverkar i projektet Utryckningen, vilket är en förberedande utbildning till polisutbildningen som riktar sig till ungdomar med invandrarbakgrund. De anställda inom rättsväsendet har ökat sina kunskaper inom mångfaldsområdet, bl.a. genom föreläsningar och utbildningar. Rikspolisstyrelsen har ordnat utbildning i mångfaldsfrågor för personalen på grundutbildningen vid Polishögskolan och för övrig personal som arbetar med frågorna. Polismyndigheten i Stockholm har ordnat en nationell heldag om mångfald. Av årsredovisningen framgår vidare att Rikspolisstyrelsen driver ett projekt benämnt Normgivande mångfald inom polisen. Under projektets gång har alla ledningsgrupper i de 21 polismyndigheterna fått utbildning i homo- och bisexuellas villkor i arbetslivet. Fem pilotdistrikt utsågs för breddutbildning: Polismyndigheterna i Blekinge, Jämtland, Norrbotten och Örebro, samt Polishögskolan i Solna. Omkring 3 000 medarbetare gick utbildningen under år 2004 (s. 62).

Utskottet har inhämtat att i samband med nyss nämnda utbildning av ledningsgrupperna vid de 21 polismyndigheterna har från projektet Normgivande mångfalds sida i förekommande fall kontakter tagits med lokala RFSL-föreningar i syfte att få till stånd informationsutbyte och lokalt samarbete. Projektet har fr.o.m. årsskiftet 2004/05 bytt namn till Fritt fram och pågår under hela år 2005.

En utredare fick under år 2003 i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med mångfaldsfrågor inom polisen. Arbetet resulterade bl.a. i en handlingsplan för mångfaldsfrågor inom polisen (Ju/2004/8969/PO). Av handlingsplanen framgår bl.a. att några redovisade faktorer har särskild betydelse för arbetet med dessa frågor. Här kan nämnas att ledningens ansvar behöver tydliggöras och att mångfaldsarbetet måste inordnas i en

sammanhållen strategi. Vidare föreslås att man utarbetar kompetensprofiler för olika funktioner inom polisen och att rekryteringen till polisutbildningen skiljs från anställningsförfarandet som polis. Ansvaret för rekryteringen bör överflyttas till Polishögskolan och genomföras vid respektive utbildningsplats samt bör ske utifrån framtagna kompetensprofiler. I planen föreslås vidare att Polishögskolan blir en egen myndighet under Justitiedepartementet.

Handlingsplanen bereds inom Justitiedepartementet.

Rikspolisstyrelsen har i regleringsbrevet för budgetåret 2005 fått i uppdrag att redovisa bl.a. vilka överväganden styrelsen har gjort med anledning av den redovisning om mångfald inom polisen som lämnades den hösten 2004 av den ovan nämnda utredaren för mångfaldsfrågor. Av regleringsbrevet framgår vidare att styrelsen skall redovisa de åtgärder som vidtagits för att åstadkomma och förbättra förutsättningarna för mångfald inom polisen, bl.a. vilka metoder och tillvägagångssätt som använts för att motverka diskriminerande attityder och beteenden bland personalen. Vidare skall styrelsen återrapportera antalet anställda som under år 2005 genomgått utbildning i diskriminerings- och mångfaldsfrågor. Slutligen skall styrelsen redogöra för andelen anställda som är utrikes födda och inrikes födda med en respektive två utrikes födda föräldrar.

Utskottet har inhämtat att det prov i svenska som genomförs i samband med ansökan till Polishögskolan består av fyra delar som testar de sökandes språkliga förmåga genom bl.a. ett ordkunskapstest och ett stavningstest. Inom Rikspolisstyrelsen har en kartläggning gjorts av om provet i svenska eventuellt missgynnar sökande med t.ex. annan etnisk bakgrund. Några belägg för att vissa grupper skulle missgynnas av provet har inte framkommit. Efter kartläggningen har dock gränsen för godkänt resultat på provet i svenska sänkts. I dag klarar över 80 % av de sökande proven i svenska.

När det gäller frågan om utbildning om hatbrott och rasistiska brott har utskottet inhämtat att en obligatorisk kurs som bl.a. behandlar denna typ av brottslighet ingår i polisutbildningen.

Utskottet har behandlat liknande yrkanden vid ett flertal tillfällen tidigare, senast i februari 2004 (bet. 2003/04:JuU15 s. 29 f.). Utskottet uttalade då bl.a. att frågor om polisutbildningens utformning och rekrytering av poliser är viktiga frågor. Det är angeläget att sammansättningen inom polisen speglar samhället i stort. Det är därför viktigt att personer med en annan etnisk bakgrund än svensk, särskilt personer från utomnordiska länder, antas till polisutbildningen. Utskottet välkomnade att ett flertal åtgärder för att öka andelen poliser med utländsk bakgrund vidtagits. Utskottet framhöll samtidigt betydelsen av att poliser har goda kunskaper i det svenska språket, utan att för den skull uttala sig om hur och när dessa kunskaper skall förvärvas. Polisens språkkunskaper har betydelse för frågor som rör bl.a. rättssäkerhetsaspekter och möjligheter till lagföring.

Utskottet har inte ändrat sin tidigare inställning i frågan. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det är viktigt att den etniska sammansättningen inom polisen speglar samhället i stort. Utskottet välkomnar därför det omfattande mångfaldsarbete som har inletts och ännu pågår i syfte att öka andelen polisaspiranter med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk. Utskottet ser i detta sammanhang inget motsatsförhållande i att ett prov i svenska används vid antagningen till polisutbildningen för att säkerställa att de blivande poliserna har tillräckliga språkkunskaper för att tillgodogöra sig polisutbildningen och framgent verka som poliser. Utskottets inställning är sålunda att provet i svenska vid antagningen bör bibehållas. Någon förändring i syfte att öka polismyndigheternas inflytande över antagningen anser inte utskottet heller vara något som är påkallat. Utskottet kan vidare konstatera att polisutbildningen redan i dag har kursmoment som tar upp hatbrott och rasistiska brott, varför motionsyrkandet som tar upp denna fråga får anses vara tillgodosett. När det gäller frågan om ökat samarbete mellan polisen och HBT-organisationer är utskottet för sin del övertygat om att polisen, precis som i samband med den ovan redovisade utbildningsverksamheten i HBT-frågor, också vid kommande aktiviteter samverkar med HBT-organisationer i syfte att få tillstånd ökat kunskapsutbyte och i förlängningen stärka förtroendet för polisen bland dessa grupper. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Ju392 och motionerna Ju350, Ju465, Ju489, Ju501, Sf365 och U257 i nu behandlade delar.

Polisutbildning m.m.

I motion Ju350 (v) föreslås polisutbildningen skall göras om till en högskoleutbildning. I motion Ju501 (fp) framhålls att en ökad akademisering av polisutbildningen på sikt kan öka möjligheterna till att göra polisforskning till en akademisk disciplin. I motion Ju365 (m) framhålls vikten av att möjliggöra för poliser med stor erfarenhet av praktiskt polisarbete att forska.

I motion Ju501 påtalas även behovet av fler specialister inom polisen och begärs åtgärder rörande utbildning och tillsättning av polischefer.

I motion Ju350 begärs vidare att enhetliga regler skall införas för polisens vapenträning.

I motion Ju501 föreslås också att vidareutbildningen för de brottsbekämpande myndigheterna skall samordnas. I motion Ju505 (s) efterfrågas en gemensam grundutbildning för tjänstemän inom polis, tull och försvar.

Polismyndigheterna skall i behövlig utsträckning ge poliser fortbildning i handhavande av skjutvapen. Poliser skall årligen genomföra ett kompetensprov i fråga om handhavande av tjänstevapen. Om det har förflutit mer än 18 månader sedan en polis med godkänt resultat avlade kompetensprov för ett tilldelat skjutvapen, skall polismyndigheten återta skjutvapnet (11-

12 §§ RPSFS 2001:1, FAP 104-2). Utskottet har inhämtat att polismyndigheterna står för ammunitionskostnaderna vid skjutningar på tjänstetid inför och vid det årliga kompetensprovet.

När frågan om polisens vapenträning och vapenhantering behandlades i utskottet i februari 2004 (bet. 2003/04:JuU15 s. 29 f.) delade utskottet motionärens uppfattning att det är viktigt att poliser har en hög kompetens i frågor som rör tjänstevapen, men såg ingen anledning för utskottet att vid denna tidpunkt uttala sig i frågan.

Utskottet har inhämtat att Justitiedepartementet planerar att tillsätta en utredning om möjligheten att bedriva polisutbildning på fler orter än de nuvarande tre. Utredningen kommer också att ta upp frågan om hur polisutbildningen skall knytas närmare högskolan i syfte att åstadkomma en ökad akademisering av polisutbildningen. Utskottet har vidare inhämtat att utredningen kommer att belysa förutsättningarna för att göra om polisutbildningen till en helt eller delvis akademisk utbildning.

Rikspolisstyrelsen har i regleringsbrevet för budgetåret 2005 fått i uppdrag att redovisa bl.a. i vilken omfattning polisens mål för kompetensförsörjningen uppnåtts under år 2005 och vilka åtgärder som vidtagits samt vilka mål som gäller för myndighetens kompetensförsörjning under år 2006 respektive åren 2007–2008.

I departementspromemorian Strukturella brister inom polisen (Ds 2004:34) berörs bl.a. olika utbildnings- och rekryteringsfrågor. I promemorian anförs att det finns brister både i utbildningssystemet för poliser i allmänhet och i rekryterings- och utbildningssystemet för polischefer. Utredningen menar att Rikspolisstyrelsen bör ta ett större ansvar för grundutbildningen av poliser genom att bli tydligare i sitt kravställande på utbildningens innehåll och genom att i större utsträckning låta göra utvärderingar av grundutbildningen. Regeringen bör överväga att åter införa en för hela det svenska polisväsendet enhetlig och grundläggande polischefsutbildning. I utredningen framhålls vidare att det inte har varit möjligt att, inom ramen för detta relativt begränsade utredningsarbete, närmare gå in på frågorna om en sådan utbildnings utformning eller de ekonomiska konsekvenserna av en sådan ändring i utbildningssystemet. Utredningen föreslår därför att regeringen låter utreda den frågan i särskild ordning. Vidare anser utredningen att Rikspolisstyrelsen bör ta ett större ansvar och utöva en fastare styrning även när det gäller vidareutbildningen för samtliga poliser, dvs. också för polischefer. Även ledningen inom respektive polismyndighet har ett ansvar för frågor om vidareutbildning för poliser. Utvecklingen och vidmakthållandet av en enhetlig, välutbildad och mera samsynt poliskår, och då inte minst dess chefer, är enligt utredningen i det närmaste avgörande för polisens framtida förmåga att lösa sina av statsmakterna ålagda uppgifter. Utredningen menar sålunda sammanfattningsvis att det finns anledning för Rikspolisstyrelsen att utöva en fastare styrning på flera områden som den förfogar över, exempelvis när det gäller utbildning och utrustning (Ds 2004:34 s. 8 f.). Promemorian bereds inom Justitiedepartementet.

Behovet av utbildning och fortbildning i ledarskap inom polisen har uppmärksamrats genom att Rikspolisstyrelsen i regleringsbrevet för budgetåret 2005 fått i uppdrag att redovisa de åtgärder som vidtagits för att utveckla polisens ledarskap, bl.a. när det gäller att uppmuntra anställda inom polisen att utveckla sin kompetens och genom att stödja chefer på de lägre chefsnivåerna i arbetsgivarrollen.

Av budgetpropositionen för år 2005 framgår att Rikspolisstyrelsen inlett ett arbete med nationella ledarskapsprogram för chefer och lämpliga chefskandidater. Polisen har även startat en trainee-utbildning för blivande chefer (prop. 2004/05:1 utg.omr. 4 s. 121).

Av Polisens årsredovisning för år 2004 framgår att det totala antalet civilanställda bedöms minska under de tre kommande åren. Som ett led i arbetet inom ramen för En nationell polis kommer antalet civilanställda, främst med administrativa arbetsuppgifter, att minska. Samtidigt kommer det att finnas behov av att nyanställa civil personal med specialistkompetens och för sådana arbetsuppgifter som i dag utförs av poliser, men som annan personal har bättre eller lika goda förutsättningar att utföra. Därigenom kan poliser frigöras för att användas för mer renodlade polisiära arbetsuppgifter.

Utskottet har inhämtat att när det gäller frågan om specialister har justitieministern nyligen uttalat att han mot bakgrund av behovet av starkare spetskompetens inom polisen vill skapa en specialistutbildning för vissa poliser exempelvis inom IT-relaterad brottslighet och ekonomisk brottslighet. Justitieministern uttalade vidare att det behövs mer satsning på forskning inom polisen för att få fler poliser att doktorera.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att polisutbildningens utformning är viktig, och utskottet ser ett mervärde i att polisutbildningen knyts närmare högskolan. Genom att koppla polisutbildningen till högskolan kan det skapas större möjligheter att utveckla både grundutbildning och vidareutbildning av poliser. Utskottet välkomnar därför den utredning om polisutbildningen som aviserats.

Motionerna Ju350 och Ju501 tar upp sambandet mellan polisutbildningen och akademisk utbildning. Vissa utbildningsmoment i polisutbildningen kännetecknas av en hög teoretisk nivå. Det finns därför skäl att låta dessa utbildningsmoment i polisutbildningen automatiskt ge akademiska poäng. Regeringen bör ges i uppdrag att se över denna fråga. Vad utskottet nu med anledning av motionerna Ju350 och Ju501 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vad häfter gäller frågan om poliser bör ges möjlighet att bedriva forskning anser utskottet att det aviserade utredningsarbetet bör avvaktas. Motion Ju365 bör avslås av riksdagen.

När det gäller frågan om polisens vapenträning och vapenhantering kan utskottet inte se att frågan kommit i något annat läge jämfört med när utskottet senast behandlade frågan i början av år 2004. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det saknas anledning för riksdagen att uttala sig i frågan. Motion Ju350 bör i denna del avslås av riksdagen.

Vad sedan gäller motionsönskemålet om att vidareutbildningen för de brottsbekämpande myndigheterna skall samordnas anser utskottet att det i första hand får ankomma på berörda myndigheter att själva bedöma i vilken omfattning samordning är lämplig och möjlig. Även när det gäller motionsönskemålen om fler specialister samt om åtgärder rörande rekrytering och utbildning av polischefer bör beslut fattas av berörda polismyndigheter. Motion Ju501 i dessa delar bör avslås av riksdagen.

Vad slutligen gäller motionsönskemålet om att skapa en gemensam grundutbildning för polis, tull och försvar kan utskottet, mot bakgrund av den stora skillnaden i verksamheternas uppgifter och krav, inte se att något utrymme för en gemensam grundutbildning finns i dagsläget. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionen Ju505.

Etik och moral m.m.

Några motioner har väckts som berör frågor om etik och moral inom polisen. I motion Ju262 (c) begärs att en parlamentariskt sammansatt kommitté som skall behandla frågan om attityder inom polisen tillsätts. I motionerna Ju324 (kd) och Ju350 (v) förordas att etik och moral skall ingå som obligatoriska moment i polisutbildningen respektive begärs utbildningsinsatser i dessa frågor. I motion Ju324 framhålls även värdet av att religionskunskap ingår i polisutbildningen. I motion Ju324 begärs vidare att det upprättas ett etiskt policydokument inom polisen, som stöd och hjälp i utsatta situationer. I motion Ju325 (kd) föreslås att det skall finnas en ”polispräst” alternativt pastor eller diakon i varje polisdistrikt.

Utskottet har inhämtat att frågor om etik och moral ingår som obligatoriska moment i polisutbildningen. Det saknas dock något kursmoment som särskilt behandlar religionsfrågor. Utbildning i etikfrågor förekommer också för poliser anställda i polisväsendet. År 2004 deltog t.ex. 200 poliser i yttre tjänst vid Polismyndigheten i Västmanland i etikutbildning (Polisens årsredovisning 2004 s. 60).

I den ovan nämnda departementspromemorian Strukturella brister inom polisen (Ds 2004:34) anförs bl.a. att det är utredarens intryck att det tyvärr fortfarande förekommer att poliser gör sig skyldiga till kränkande eller på annat sätt olämpliga handlingar och tillmälen av olika slag, inte bara vid demonstrationer. Detta är naturligtvis allvarligt menar utredaren, inte minst från ett medborgarperspektiv. I promemorian framhålls dock att en förklaring när det gäller polismäns uppträdanden vid demonstrationer kan vara att demonstrationsdeltagarnas agerande i dessa sammanhang på en del håll har förräats under senare tid. Inte sällan finns det enskilda deltagare som inte

egentligen kan ses som sådana personer som genom demonstrationen vill framföra en mening. Dessa personer utnyttjar egentligen sammanhanget för att ställa till med bråk och skadegörelse. De försöker genom ord och gärningar – och ibland beväpnade med olika slags farliga vapen och tillhyggen – provocera poliserna just för att bringa dem ur balans. Utredaren anför vidare att man har tagit allvarligt på vad som har framkommit om att det händer att polismän under tjänstgöring visar olämpliga attityder och har tagit upp denna fråga med Polishögskolan och med chefer på olika plan inom polisväsendet. Enligt utredarens mening torde det inte finnas några avgörande brister i grundutbildningen av poliser när det gäller attitydfrågor och etik. Inte heller torde saken vara ett rekryteringsproblem. Frågorna måste snarare uppmärksammas och kontinuerligt diskuteras ute på polismyndigheterna. De bör löpande beaktas bl.a. vid ställningstaganden i frågor om vidareutbildning av olika slag. Ledningen inom polismyndigheterna har här ett stort ansvar. Men även en polisman som för befäl vid ett visst uppdrag har ett ansvar för att honom underställda poliser uppträder på ett lämpligt sätt. I promemorian anges vidare att det entydiga intrycket givits att man inom polismyndigheterna behandlar frågorna om attityder och etik inom polisen med stor respekt. Utredaren har vid sina besök kunnat iaktta att polischefer ser som sin uppgift att själva följa upp vad som händer när en anmälan om att en polisman har uppträtt på ett oacceptabelt sätt inkommer. Mer eller mindre regelbundna diskussioner förekommer på personalmöten inom myndigheterna och frågorna tas även upp vid länspolismästarmöten m.m. Mot angiven bakgrund anses det i promemorian inte vara motiverat med något särskilt åtgärdsförslag i fråga om attityder och etik hos enskilda polismän (s. 9 f.).

Regeringen inrättade under hösten 2004 ett etiskt råd vid Rikspolisstyrelsen. Till ordförande i rådet har förre justitiekanslern Hans Regner utsetts. Rådet skall belysa principiella frågor där integritetsaspekten är viktig och frågor som rör utrustning och arbetsmetoder inom polisen. I februari 2005 gav rikspolischefen det etiska rådet i uppdrag att överväga frågor om polisens utrustning och användning av särskilda hjälpmedel vid våldsanvändningen. Det ankommer således på Rikspolisstyrelsen att avgöra vilka frågor som det etiska rådet skall behandla (fr. 2004/05:1337, fr. 2004/05:392). Utskottet har inhämtat att rådet har som målsättning att med anledning av uppdraget överlämna ett övervägande till rikspolischefen sommaren 2005. Något ytterligare uppdrag har ännu inte överlämnats till det etiska rådet.

Utskottet har tidigare särskilt betonat vikten av att samtliga poliser med viss regelbundenhet deltar i utbildningar som rör etikfrågor för att ytterligare förstärka allmänhetens förtroende för polisen (bet. 2002/03:JuU9 s. 11).

Utskottet har inhämtat att sedan i början av 1990-talet har utbildning för präster, pastorer och diakoner vid Svenska kyrkan, Missionsförbundet och numera även Katolska kyrkan bedrivits i Polishögskolans regi. Utbildningen omfattar ett flertal ämnen, bl.a. polisens arbetsvillkor, organisation, psykosocialt omhändertagande m.m. Utbildningen pågår under två kursvec-

kor med mellanliggande praktik vid en polismyndighet. Hitintills har ett 80-tal personer från olika trossamfund genomgått utbildningen. Ett stort antal polismyndigheter har kommit överens om samarbete med de präster, pastorer och diakoner som genomgått Polishögskolans utbildning. Det är upp till de enskilda polismyndigheterna och de olika trossamfunden att närmare komma överens om hur man vill att engagemanget skall utformas. En ”polispräst”, ”-pastor” eller ”-diakon” kan ha många uppdrag för polisen. Det kan handla om att vara stödperson åt polisanställda när ett dödsbud lämnas, bistå som samtalsstöd eller medverka i utbildningsinsatser, t.ex. etikutbildning.

Utskottet vill när det gäller frågan om etikutbildning för poliser återigen framhålla vikten av att samtliga poliser med viss regelbundenhet deltar i utbildning som rör etikfrågor. Utskottet kan konstatera att sådan utbildning också i relativt stor omfattning bedrivs ute på polismyndigheterna. Utbildning i etik och moral är därtill redan obligatorisk på grundutbildningen för poliser och några avgörande brister i detta hänseende har nyss nämnda utredning inte kunnat identifiera. Utskottet är mot bakgrund av att den ovan redovisade promemorian Om strukturella brister inom polisen ännu bereds inte berett att förorda en parlamentariskt sammansatt kommitté i syfte att utreda frågan om attityder inom polisen.

Vad gäller frågan om ”polispräster”, ”-pastorer” och ”-diakoner” kan konstateras att utbildning för intresserade knutna till vissa religiösa samfund bedrivs regelbundet och lokala överenskommelser finns om att ta här aktuella tjänster i anspråk hos ett stort antal polismyndigheter. Utskottet kan inte finna annat än att den rådande ordningen rörande polispräster fungerar väl. Något behov av att därutöver även införa religionskunskap i grundutbildningen för poliser kan utskottet inte se.

Motionerna Ju324 och Ju325 samt motionerna Ju262 och Ju350 i nu behandlade delar bör därför avslås.

Brottsmisstänkta poliser

I motion Ju371 (m) begärs att brottsmisstänkta poliser skall stängas av från tjänstgöring. I motion Ju501 (fp) föreslås att förundersökningar rörande brottsmisstänka poliser skall handhas av en fristående brottsutredningsenhet som organisatoriskt är placerad under Justitiekanslern.

Brottsutredningar mot anställda inom polis- och åklagarväsendena är i dag organiserade enligt följande. Av 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA) framgår att en arbetsgivare under vissa förutsättningar är skyldig att göra en åtalsanmälan mot en arbetstagare som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott. I LOA finns dessutom bestämmelser om tjänsteförseelser och disciplinpåföljder. Regleringen i LOA gäller även för arbetstagare inom polisen och åklagarväsendet. För dessa gäller dessutom särskilda bestämmelser om skyldighet att anmäla eller utreda fel som begåtts i tjänsten. I 5 kap. polisförordningen (1998:1558)

finns särskilda bestämmelser om handläggningen av anmälningar mot anställda inom polisen. Huvudregeln är att en sådan anmälan omedelbart skall överlämnas till åklagare för prövning av om en förundersökning skall inledas eller inte. Detsamma gäller om en person har skadats, antingen genom något som en anställd inom polisen gjort i tjänsten eller under tid som personen vistats i polisarrest, under förutsättning att skadan är allvarlig. Själva utredningsarbetet, som leds av åklagare, utförs huvudsakligen vid polismyndigheternas internutredningsenheter. Rikspolisstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om handläggningen av anmälningar mot anställda inom polisen (RPSFS 2000:19, FAP 403-2). När det gäller handläggningen av anmälningar mot bl.a. åklagare har riksåklagaren utfärdat föreskrifter (RÅFS 1996:1). För en mer utförlig redogörelse kan hänvisas till betänkandet Förstärkt granskning av polis och åklagare (SOU 2003:41).

En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. analysera regleringen, organisationen och handläggningsrutinerna för brottsanmälningar mot anställda inom polisen och mot åklagare, det s.k. internutredningsförfarandet. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2005 (dir. 2004:180).

Utskottet har inhämtat att det i Finansdepartementet pågår ett arbete med ett utredningsdirektiv om avstängning av offentligt anställda från arbetsplatser.

Utskottet finner inte anledning att föregripa vare sig den pågående eller den planerade utredningen. Utskottet avstyrker motion Ju371 och motion Ju501 i nu behandlad del.

Polisens arbetsmetoder m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande olika polisiära metoder såsom nolltolerans m.m. Vidare behandlas motionsyrkanden rörande användningen av handfångsel vid transporter, organisationsfrågor, arbetsmiljöfrågor, polisens utrustning, polisens möjligheter att arbeta med digitala fotografier och beslutanderätten över beredskapspolisen.

Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående beredningsarbete, att motionsyrkandena avslås.

Jämför reservationerna 9–19.

Polisens arbetsmetoder

Ett antal motioner har väckts som rör polisens arbetsmetoder. I motion Ju272 (m) anförs att effektivare polisiära metoder med förebild från New York bör införas, bl.a. bör polisen i ökad utsträckning patrullera på gatorna.

I motion Ju474 (fp, m, kd, c) begärs att Jönköpings län skall bli försökslän för den s.k. New York-modellen (nolltolerans). I motion Ju489 (c) anförs att polisen bör förändra sina arbetsmetoder och övergå till nolltolerans.

Inom New York-polisen används en arbetsmetod, s.k. nolltolerans, som på senare år uppmärksammats i Sverige. Nolltolerans innebär i korthet att polisen med kraft bekämpar alla brott, hur bagatellartade de än är, liksom allt som kan betraktas som ordningsproblem. Grundtanken är att det finns ett samband mellan oordning och brottslighet samt att mindre brott föder grövre brott.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella om nolltolerans. I samband med att utskottet behandlade regeringens budgetproposition för år 1998 anförde utskottet att det närmast är självklart att erfarenheterna från New York inte går att direkt överföra till Sverige. Där fanns emellertid en del intressanta tankegångar som säkerligen skulle komma att påverka polisarbetet också här. Utskottet ansåg dock att frågan knappast lämpade sig för generella uttalanden i den ena eller andra riktningen (bet. 1997/98:JuU1 s. 31). När utskottet senast behandlade denna fråga under våren 2004 vidhöll utskottet sin tidigare uttalade inställning, nämligen att frågan inte lämpar sig för generella uttalanden (bet. 2003/04: JuU15 s. 12 f.).

Utskottet är alltjämt av denna uppfattning, och utskottet förslår att riksdagen avslår motion Ju272 och motionerna Ju474 och Ju489 i nu behandlade delar.

Handfängsel

I motion Ju380 (m) begärs att det skall bli tillåtet för polisen att i våldsförebyggande syfte använda handfängsel i samband med transporter av omhändertagna och frihetsberövade personer.

I 15 § lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. föreskrivs att den häktade får beläggas med fängsel under transport om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Av hänvisningar i 23 § samma lag och i 10 a § polislagen (1984:387) följer att motsvarande regel även gäller för bl.a. anhållna respektive när polisman omhändertar eller på annat sätt inskränker någons rörelsefrihet.

Justitieombudsmannen (JO) har i några avgöranden uttalat sig om polisens möjligheter att använda handfängsel. JO har framhållit att det krävs att det föreligger någon specifik omständighet som medför att en sådan åtgärd framstår som nödvändig av säkerhetsskäl och att lagstiftningen inte medger att handfängsel regelmässigt används vid transport av omhändertagna personer. Användande av fängsel måste således grundas på en bedömning i varje enskilt fall.

Frågan om polisens användning av handfängsel vid transport i våldsförebyggande syfte har behandlats tidigare av utskottet, varvid utskottet inte uteslutit att användning av handfängsel som motionären hävdar skulle ha

en förebyggande effekt. Utskottet menade emellertid att det mot detta måste vägas att det är fråga om en integritetskränkande behandling som i många fall är helt onödig. Utskottet ansåg mot den bakgrunden att det inte fanns skäl att initiera en lagändring (bet. 2000/01:JuU11 s. 24).

Utskottet ser inte skäl att nu frångå sin tidigare redovisade inställning i frågan. Motion Ju380 avstyrks.

Organisationsfrågor

I motion Ju501 (fp) begärs att en ny nationell underrättelseenhet skapas. Vidare efterfrågas en samordnad operativ och taktisk ledning inom polisväsendet såväl inom och mellan polismyndigheterna som mellan den öppna polisen och Säkerhetspolisen.

I motion Ju486 (fp) begärs att en avdelning för Internetrelaterad brottslighet inrättas centralt vid Rikspolisstyrelsen.

I motion Ju308 (kd) efterfrågas bl.a. en bättre samordning mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna vid upphandling av IT-system m.m.

Göteborgskommittén lämnade sitt slutbetänkande Göteborg 2001 i januari 2003 (SOU 2002:122). Kommittén anförde bl.a. att det i samband med insatsen i Göteborg i juni 2001 fanns brister i polisens samordning, utbildning och utrustning. Rikspolisstyrelsen hade dock redan före överlämnandet av Göteborgskommitténs betänkande identifierat flera av de brister som kommittén redovisar, t.ex. inom ramen för det arbete som sedan år 2002 bedrivs inom polisorganisationen under benämningen En nationell polis. Det är ett förändrings- och utvecklingsarbete som berör hela polisverksamheten och som utgår från ett nationellt helhetsperspektiv på verksamheten. Grundtanken är att polisens sammanlagda resurser och samlade kompetens skall ses som gemensamma. Det operativa polisarbetet skall även fortsättningsvis huvudsakligen bedrivas lokalt, men med ett ökat samarbete över geografiska och organisatoriska gränser. Exempel på frågor som ingår i En nationell polis är följande: nationellt kontaktcentrum med ett gemensamt telefonnummer till polisen, ekonomi- och personaladministration, utbildning och kompetensutveckling, gemensamma kommunikationscentraler, utredningsverksamhet, trafikpolisverksamhet, bombskyddsverksamhet och taktikutveckling. Rikspolisstyrelsen har det övergripande ansvaret för En nationell polis, men det egentliga utvecklings- och förändringsarbetet utförs vid de polismyndigheter och på de arbetsenheter som normalt har ansvaret. Ett antal områden inom En nationell polis har redan genomförts. Här handlar det exempelvis om gemensam drift- och teknikorganisation inom IT-området, kriminalunderrättelseverksamhet, kriminalteknik och sjöpolisverksamhet (prop. 2004/05:1 utg.omr. 4 s. 127).

Utskottet uttalade i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2005 sitt stöd för grundtanken bakom det arbete som bedrivs inom ramen för En nationell polis, dvs. att polisens sammanlagda resurser och samlade kompetens skall ses som gemensamma samt att det operativa polisarbetet skall bedrivas huvudsakligen lokalt (bet. 2004/05:JuU1 s. 41).

Rikskriminalpolisens IT-brottsrotel bildades år 1999 och har i dag 19 anställda. Roteln handlägger ärenden kopplade till IT-brott och bistår polismyndigheterna i dessa frågor.

Utskottet vidhåller sitt tidigare lämnade stöd till det arbete som bedrivs inom ramen för En nationell polis, ett arbete som till stora delar kan sägas omfattas av motionsönskemålen. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår inom En nationell polis ser utskottet därför ingen anledning att uttala sig till förmån för motionsönskemålen. När det gäller IT-relaterad brottslighet finns det som nyss framgått en särskild rotel vid Rikskriminalpolisen. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju308 och motionerna Ju486 och Ju501 i nu behandlade delar.

Polisstyrelserna

I motion Ju465 (kd) begärs en utvärdering av hur polisstyrelserna fungerar i den nya polisorganisationen. Motionärerna ställer sig tveksamma till polisstyrelsens reella möjligheter att genomföra polismyndighetens verksamhetsplan.

Grundläggande bestämmelser om polisens organisation finns i polislagen (1984:387). Varje län utgör ett polisdistrikt. Inom varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten (4 §). För ledningen av polismyndigheten finns sedan år 1999 en polisstyrelse. Den består av myndighetens chef och det antal övriga ledamöter som regeringen bestämmer. Regeringen utser de ledamöter som utöver polischefen skall ingå i styrelsen (5 §). I storstadsområdena liksom i Uppsalas, Dalarnas, Gävleborgs, Värmlands, Västerbottens och Norrbottens län är antalet ledamöter 13. I Gotlands polisstyrelse finns 7 ledamöter. I övriga styrelser är antalet ledamöter 11.

I den utredning som ligger till grund för poliväsendets styrsystem (Styrningen av polisen, SOU 1998:74 s. 79 f.) framhölls bl.a. att kravet på inflytande och insyn från lekmän gör sig gällande särskilt starkt med hänsyn till den betydelse som polisen har för medborgarna. Här tänkte utredningen bl.a. på polisens befogenheter att utöva tvång. Utredningen ansåg att polisstyrelsen bör ha uppgifter av övergripande natur. Polismyndighetens arbetsordning borde beslutas av polisstyrelsen. Vidare anfördes att polisstyrelsen borde åläggas den allmänna skyldigheten att se till att statsmakternas prioriteringar och riktlinjer får genomslag i polisarbetet, att verksamheten bedrivs effektivt och med iakttagande av rättssäkerhetens krav samt att förvaltningen inom distriktet fungerar väl. Vidare anförde utredningen att polisstyrelsen årligen bör utfärda bestämmelser i fråga om planering och

uppföljning. I det sammanhanget noterade utredningen att beslut i flertalet av de frågor som polisstyrelsen bör avgöra fattas genom beslut om verksamhetsplan, budget och budgetföreskrifter.

Polisstyrelsernas uppgifter har sedermera reglerats i polisförordningen (1998:1558). I 3 kap. 1 § föreskrivs att polisstyrelsen särskilt skall se till att polisarbetet bedrivs i överensstämmelse med de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen lagt fast för polisverksamheten. I 3 kap. 2 § anges att polisstyrelsen bl.a. avgör viktiga frågor om planeringen och inriktningen av verksamheten samt ekonomi.

Utskottet behandlade yrkanden om polisstyrelserna våren 2001 och uttalade då bl.a. att utskottet hade förståelse för att de av Rikspolisstyrelsen fördelade medlen till polismyndigheterna kunde upplevas som otillräckliga och att svårigheter i olika avseenden kunde uppstå när det gäller att göra prioriteringar. Dessa svårigheter kunde emellertid, enligt utskottet, inte tas till intäkt för att verksamheten i polisstyrelserna inte skulle fungera som det var tänkt. Tvärtom visade den genomgång som utskottets uppföljningsgrupp gjort att det i styrelserna förekom den typ av ärenden som regleringen på området tar upp. Det anförda uteslöt dock inte att det på sikt kunde finnas skäl att utvärdera verksamheten (bet. 2000/01:JuU11 s. 15 f.).

Utskottet behandlade därefter frågor om polisens organisation i samband med behandlingen av budgeten för år 2003. Yrkandena avstyrktes med hänvisning till ett pågående arbete inom Rikspolisstyrelsen som syftade till att förbättra resursutnyttjandet inom den befintliga organisationen (bet. 2002/03:JuU1 s. 37 f.).

Utskottet behandlade senast liknande yrkanden om polisstyrelserna under våren 2003. Utskottet inhämtade då att det nyss nämnda arbetet avseende polisens organisation alltjämt fortgick, med regelbundna avstämningar mellan Rikspolisstyrelsen och Justitiedepartementet. När det arbetet är färdigt kunde det, om behov ansågs föreligga, bli aktuellt att titta på frågan om en eventuell organisationsförändring. Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till att utskottet inte ville föregripa det arbete som pågick kring polisens organisation (bet. 2002/03:JuU9 s. 17 f.).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att polisstyrelserna har reellt inflytande över verksamhetsplanens genomförande. Utskottet har tidigare inte uteslutit att en utvärdering av polisstyrelsernas verksamhet kan bli aktuell men valt att avvakta pågående arbete kring polisens organisation. Utskottet utgår från att Justitiedepartementet även fortsättningsvis noggrant följer arbetet i polisstyrelserna och vid behov låter utvärdera deras verksamhet. Utskottet är för sin del i dagsläget inte berett att föreslå en utvärdering av polisstyrelserna. Motion Ju465 avstyrks i här behandlad del.

Arbetsmiljöfrågor m.m.

I motionerna Ju350 (v), Ju465 (kd), Ju496 (m) och Ju501 (fp) begärs åtgärder för att förbättra arbetsmiljön inom polisen. I motionerna Ju465 och Ju501 berörs bl.a. arbetstider, skiftarbete och en utvärdering av polisens arbetstidsavtal. I motion Ju465 anføres även att det psykosociala omhändertagandet inom polisen behöver utvecklas. I motion Ju350 påtalas behovet av personalhandledning inom polisen. I motion Ju496 begärs en utredning om hot och våld mot poliser och andra anställda inom rättsväsendet. I samma motion påtalas även behovet av stöd åt poliser som arbetar i utsatta områden.

Den totala sjukfrånvaron inom polisen minskar och var 4,7 % år 2004 jämfört med 5,7 % under andra halvåret 2003. Minskningen avser i första hand långtidssjukfrånvaron och är tydlig för såväl poliser som övriga anställda i organisationen. Sjukfrånvaron för kvinnor är fortfarande markant högre än för män. Skillnaden mellan män och kvinnor har dock utjämnats under år 2004. Delaktighet vid förläggningen av arbetstider ökar successivt genom att allt fler poliser periodplanerar sin arbetstid (33 % år 2003, 44 % år 2004). Den fullgjorda övertiden inklusive mertid minskade under år 2004 och uppgick till drygt 930 000 timmar, vilket skall jämföras med 1 miljon timmar år 2003 (Polisens årsredovisning 2004 s. 60 f.). Det finns en stor skillnad mellan de olika polismyndigheterna i hur stor mängd av arbetstiden som personalen får förlägga själv. Denna omständighet tolkades i budgetpropositionen för år 2005 så att det bör finnas utrymme för en fortsatt kraftig ökning av andelen periodplanerad arbetstid (prop. 2004/05: 1 utg.omr. 4 s. 122).

Av Polisens årsredovisning 2004 (s. 63) framgår att flera polisgemensamma utvecklingsprojekt inom arbetsmiljöområdet har genomförts under år 2004. Utvecklingsarbete har bl.a. bedrivits i fyra grupper med följande inriktning: arbetsmiljöutbildning, rehabilitering och arbetsanpassning, arbets-skade- och tillbudshantering samt psykosocialt omhändertagande. Dessa grupper har redovisat förslag till långsiktiga utvecklingsplaner inom respektive område och prioriterat förslag där nationell enhetlighet kan vara av särskilt värde. Planerna skall ligga till grund för de arbetsmiljöinsatser som skall göras på nationell nivå under år 2005 och på längre sikt.

Beträffande det psykosociala omhändertagandet har Rikspolisstyrelsens personalbyrå år 2003 tagit fram en beskrivning av hur detta är organiserat inom polisen. Där framgår bl.a. att varje myndighet skall ha en lokal rutin för psykosocialt omhändertagande och att detta skall beaktas i det polistaktiska arbetet samt att tid skall avsättas för omhändertagandet som en naturlig del i det polisiära arbetet och då särskilt vid planeringen inför större händelser. Personalbyrån vid Rikspolisstyrelsen svarar, på nationell nivå, för utbildning, samordning och erfarenhetsspridning angående psykosocialt omhändertagande.

Brottsförebyggande rådet genomför en kartläggning av förekomsten av trakasserier, hot, våld och annan otillåten påverkan mot personal inom rättsväsendet och inom andra tillsyns- och kontrollmyndigheter. Gärningar av mer allvarligt slag berörs, dvs. gärningar som dels utgör ett arbetsmiljöproblem, dels riskerar att påverka den enskildes myndighetsutövning och därför även utgör ett hot mot rättsstatens funktionssätt. Resultatet av de empiriska undersökningarna samt förslag till brottsförebyggande åtgärder kommer att presenteras i en rapport vid årsskiftet 2005/06 (www.bra.se). I sammanhanget kan nämnas att Personsäkerhetsutredningen i januari 2004 lämnade sitt slutbetänkande Ett nationellt program om personsäkerhet (SOU 2004:1). I betänkandet föreslås bl.a. att det skall införas ett nationellt program om personsäkerhet som regleras i en särskild lag. Polisen föreslås få huvudansvaret för programmet. I första hand är programmet tänkt att tillämpas beträffande bevispersoner som medverkar i en förundersökning eller rättegång rörande grov eller organiserad brottslighet. Med bevispersoner avses målsägande och vittnen men även misstänkta och tilltalade. Härutöver får programmet tillämpas beträffande anställda inom rättsväsendet, t.ex. poliser, och deras närstående.

Utskottet har behandlat liknande yrkanden angående polisens arbetsmiljö vid ett flertal tillfällen tidigare, bl.a. år 2002 och år 2003 (bet. 2001/02:JuU13 s. 19 f. och 2002/03:JuU9 s. 13 f.). Utskottet framhöll då bl.a. följande. Utskottet har självfallet inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av en god arbetsmiljö. Arbetet som polis innebär att risken att utsättas för våld, hot och kränkande uttalanden är större än för andra yrkesgrupper. Det är därför av stor vikt att frågor om arbetsmiljön inom polisen ständigt uppmärksammas. Som påpekades i de då aktuella motionerna hade under senare år ett flertal förändringar bidragit till en mer besvärlig situation. Här tänkte utskottet på de i och för sig nödvändiga neddragningarna av den civilanställda personalen. Det svåra ekonomiska läget i flera kommuner hade också inneburit att det samlade sociala skyddsnätet blivit sämre, vilket kunde öka pressen på polispersonalen. Mot denna bakgrund – fortsatte utskottet – fanns det en risk att polisen inte till fullo klarar sin uppgift, något som i sin tur riskerar att urholka förtroendet för polisens verksamhet. Enligt utskottet var det därför glädjande att åtgärder som långsiktigt kan bidra till en bättre arbetsmiljö hade vidtagits. – Utskottet vidhöll sina tidigare yttranden när liknande yrkanden senast behandlades under våren 2004 (bet. 2003/04:JuU15 s. 32 f.).

Utskottet vill när det gäller arbetsmiljön återigen framhålla vikten av en god arbetsmiljö. Utskottet ser vidare positivt på de åtgärder som vidtagits på arbetsmiljöområdet inklusive det psykosociala omhändertagandet. Åtgärderna synes också glädjande nog ha resulterat i en nedgång i sjukfrånvaron inom polisen. Vad gäller motionsönskemålet som tar sikte på hot och våld mot poliser och andra inom rättsväsendet delar utskottet motionärernas uppfattning att det är mycket allvarligt när rättsväsendets företrädare utsätts för hot och våld. Hot och våld för den enskilde är inte minst ett

allvarligt arbetsmiljöproblem och kan i sin förlängning utgöra ett hot mot rättsväsendets verksamhet. Utskottet välkomnar därför den kartläggning av trakasserier, hot, våld och annan otillåten påverkan mot anställda inom bl.a. rättsväsendet som har initierats av Brottsförebyggande rådet. Mot bakgrund av de åtgärder som på senare år vidtagits på arbetsmiljöområdet och det kartläggningsarbete som pågår rörande hot och våld mot anställda inom rättsväsendet ser utskottet inte något behov av att riksdagen föreslår några åtgärder med anledning av nu aktuella motionsyrkanden. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju350, Ju465, Ju496 och Ju501 i nu behandlade delar.

Polisens utrustning

I motion Ju465 (kd) begärs att polisen skall få tillgång till alternativa vapen såsom elpistol och pepparsprej. I motion Ju501 (fp) anförs att polisens utrustning skall förbättras genom att de får tillgång till t.ex. skyddade fordon för att kunna upplösa demonstrationer. I motion Ju501 anförs även att polisen bör förfoga över ett modernt och kraftfullt radiokommunikationssystem över hela Sverige.

Utskottet har behandlat liknande yrkanden tidigare, nu senast i februari 2004 (bet. 2003/04:JuU15 s. 33). Utskottet vidhöll då tidigare uttalanden om teknikstöd innebärande att specifika frågor om polisens utrustning är frågeställningar som det i första hand åligger polisen att bedöma.

Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag och avstyrker bifall till motionerna Ju465 och Ju501 i här behandlade delar.

Digitala fotografier

I motionerna Ju253 (s) och Ju416 (m) begärs att polisdatalagen (1998:622) ändras så att polisen kan arbeta med t.ex. digitala fotobanker, vilket nuvarande lagstiftning inte tillåter.

Utskottet har inhämtat att en lagrådsremiss avseende olika polisregisterfrågor är planerad att avlämnas under första halvåret år 2006. En av de frågor som behandlas i den kommande lagrådsremissen är polisens möjligheter att på olika sätt arbeta med digitala fotografier.

Utskottet vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår kring polisens möjligheter att arbeta med digitala fotografier. Motionerna Ju253 och Ju416 avstyrks.

Beredskapspolisen

I motionerna Ju326 (kd) och Ju489 (c) begärs att beslutanderätten om att kalla in den särskilda beredskapspolisen överflyttas från regeringen till Rikspolisstyrelsen.

Bestämmelser om beredskapspolisen finns i förordningen (1986:616) om beredskapspolisen. Beredskapspoliser är totalförsvarspliktiga personer som tjänstgör i det civila försvaret med totalförsvarsplikt. Beredskapspoliser skall tjänstgöra vid polismyndigheter under höjd beredskap eller då regeringen har beslutat om tjänstgöring enligt 4 kap. 8 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Vidare får det finnas beredskapspoliser vid polismyndigheterna om samhället har utsatts för eller riskerar att utsättas för särskilt svåra och påfrestande situationer från ordnings- och säkerhetssynpunkt, under förutsättning att de har ingått avtal med Rikspolisstyrelsen. Vid sådana förhållanden är alltså tjänstgöringen grundad på avtal och kan fullgöras även vid fredstida kriser. Regeringen beslutar på framställan av Rikspolisstyrelsen om beredskapspoliser får tas i anspråk i sådana situationer.

Beredskapspolismännens huvudsakliga uppgift är att delta i sådan polisverksamhet som har anknytning till befolkningsskydd och räddningstjänst, men de får tas i anspråk även för andra lämpliga polisuppgifter. En beredskapspolis har i princip samma befogenheter och utrustning som andra poliser.

Det finns två typer av beredskapspolis, allmän och särskild. I dag finns ca 1 500 utbildade särskilda beredskapspoliser. Av dessa har 900–1 000 ingått avtal med Rikspolisstyrelsen om tjänstgöring i fredstid. Den allmänna beredskapspolisen består i dag av knappt 400 personer. Utbildning och nyrekrytering av allmänna beredskapspoliser har upphört.

Regeringen beslutade den 11 januari 2005 på ansökan av Polismyndigheten i Kronobergs län att myndigheten fick ta särskilda beredskapspoliser i anspråk så länge behov förelåg, dock längst i två månader. Det var första gången någonsin som regeringen fattade ett sådant beslut. Bakgrunden till polismyndighetens ansökan var det mycket allvarliga läget i länet efter stormen den 8–9 januari 2005 (dnr Ju2005/185/PO).

Justitieministern gav i januari 2005 en särskild utredare i uppdrag att biträda departementet med att utreda frågan om en utökad användning av beredskapspolisen (dnr Ju2005/78/P). Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2005 (dnr Ju2005/4576/PO). Promemorian behandlar bl.a. frågor om utökad möjlighet att inkalla beredskapspolisen, om rätten att fatta beslut om inkallandet samt om beredskapspolisens beväpning och organisation i övrigt. När det gäller frågan om rätten att fatta beslut om inkallandet föreslår utredaren att nuvarande bestämmelser ändras på så sätt att Rikspolisstyrelsen får en rätt att kalla in kontraktsskrivna beredskapspoliser i fredstid vid sidan av att regeringen vid behov fortsatt kan fatta sådana beslut.

Utskottet behandlade liknande yrkanden under det föregående riksmötet. Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till att utskottet inte ville föregripa den beredning som pågick inom Regeringskansliet (bet. 2003/04: JuU15 s. 35 f.).

Utskottet konstaterar att utredarens förslag rörande beslutanderätten över den särskilda beredskapspoliserna ligger väl i linje med motionsönskemålen. Utskottet vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår inom Justitiedepartementet. Motion Ju326 och motion Ju489 i nu behandlad del avstyrks.

Vapenlagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden rörande bl.a. åtgärder mot illegala vapen, tillståndskrav för ljuddämpare till vissa jaktvapen och frågor kring förvaring av vapen. Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till gällande regelverk och pågående beredning, att motionsyrkandena avslås.

Jämför reservationerna 20–23.

Ett antal motioner har väckts som berör vapenlagstiftningen. I motionerna Ju231 (kd), Ju243 (m), Ju329 (c), Ju352 (m) och Ju412 (fp) begärs olika åtgärder för att minska tillgången på illegala vapen. I motionerna Ju231 och Ju352 begärs straffskärpning för vapenbrott, och i den förstnämnda motionen föreslås även en redovisning av vidtagna åtgärder i denna fråga. Krav på att innehav av skjutvapen på allmän plats skall bedömas som grovt vapenbrott framställs i motion Ju412. I motionerna Ju243 och Ju329 begärs att en tillfällig vapenamnesti ånyo införs för att minska tillgången på illegala vapen.

I motion Ju240 (m) begärs att ljuddämpare som reducerar ljudstyrkan från ett jaktvapen i klass 1 till 125 decibel skall betraktas som vapentillbehör och därmed undantas från tillståndskravet.

En översyn av bestämmelserna om förvaring av vapen förordas i motionerna Ju203 (m), Ju244 (c) och Ju284 (fp). I motion Ju203 framhålls att Rikspolisstyrelsens senaste skärpning av föreskrifterna medfört betydande negativa konsekvenser för föreningar och enskilda. Problemen med museers förvaring av vapen tas upp i motion Ju244. I motion Ju284 begärs att det blir straffbart att bryta mot bestämmelserna om förvaring av vapen.

Av 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) framgår att tillstånd krävs för att bl.a. inneha och föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige. Det krävs tillstånd även för innehav och användande av ljuddämpare till vapen (1 kap. 3 § f). Huvudmän för museer kan under vissa förutsättningar meddelas tillstånd att inneha skjutvapen (2 kap. 3 § c). En enskild får meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen endast om han kan visa att han har behov av vapnet för ett godtagbart ändamål (2 kap. 4 §). Frågor om tillstånd enligt vapenlagen prövas av polismyndigheten i respektive län (2 kap. 2 §). När skjutvapen inte används skall de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme (5 kap. 2 §). Med stöd av 9 kap. 1 § vapenför-

ordningen (1996:70) meddelar Rikspolisstyrelsen närmare föreskrifter om hur skjutvapen och ammunition skall förvaras för att uppfylla bestämmelserna i 5 kap. 2 § vapenlagen (se RPSFS 2002:9, FAP 551-3, RPSFS 2002:5, FAP 556-1 och RPSFS 2005:4, FAP 556-2).

Av 9 kap. 1 § vapenlagen följer att den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år eller, om brottet är grovt, till fängelse lägst sex månader och högst fyra år. Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Den som endast förvarar ett skjutvapen felaktigt gör sig inte skyldig till något brott. Förvaring i strid med förvaringsbestämmelserna kan emellertid leda till att ett tillstånd att inneha vapen återkallas (6 kap. 1 §).

Om någon frivilligt lämnar in skjutvapen eller ammunition till en polismyndighet, får åtal mot denne för olovligt innehav av vapnet eller ammunitionen väckas endast om det är motiverat från allmän synpunkt (9 kap. 7 §).

Inom Justitiedepartementet har en omfattande översyn av vapenlagstiftningen gjorts. I departementspromemorian Förstärkt kontroll av vapen m.m. (Ds 2004:32) lämnas ett antal förslag till ändringar i vapenlagen och vapenförordningen. Ändringarna syftar i första hand till att förhindra att vapen hamnar på den illegala marknaden, men också till att motverka missbruk, olyckshändelser och brottslig verksamhet med legala vapen. För att förebygga hörselskador föreslås vidare att tillstånd till ljuddämpare för jaktvapen klass 1 och 2 där ljudet delvis reduceras skall kunna medges. Rikspolisstyrelsen föreslås ges en möjlighet att föreskriva om en sådan lättnad vid tillståndsgivningen.

Vidare har en särskild utredare i olika promemorior redovisat bl.a. en översyn avseende de åtgärder som krävs för att Sverige skall kunna tillträda FN:s vapenprotokoll, transitregler rörande vapen gentemot Danmark, Finland och Norge samt skärpta vapenregler (dnr Ju2003/10202/P). I den sistnämnda promemorian föreslås, i syfte att förbättra kontrollen av skjutvapen som rör sig över Sveriges gränser, att Tullverket åläggs en uppgiftsskyldighet gentemot polisen beträffande skjutvapen som förs in eller ut ur Sverige. Vidare föreslås bl.a. en skärpning av kraven i vapenlagen för att en sammanslutning för jakt och målskytte skall få tillstånd att inneha skjutvapen. Utöver de nu gällande kraven på stabilitet, kontinuitet och säkerhet införs ett krav på att verksamheten skall vara etiskt godtagbar.

Förslagen bereds inom Justitiedepartementet.

En vapenamnesti genomfördes i Sverige år 1993. En särskild lag föreskrev att den som innehade ett skjutvapen eller ammunition utan att vara berättigad till det inte skulle dömas till ansvar för brott enligt den dåvarande vapenlagen, om han frivilligt lämnade skjutvapen eller ammunition till polismyndigheten under tiden juli–september 1993 (prop. 1992/93:141, bet. 1992/93:JuU16, rskr. 1992/93:220). Erfarenheterna från 1993 års vapenamnesti beskrivs närmare i slutbetänkandet från 1995 års vapenutredning

(SOU 1998:44 s. 253 f.). I utredningen föreslogs dessutom en vapenamnesti som inte – som tidigare – skulle vara begränsad i tiden utan gälla tills vidare. Regeringen tog i propositionen En skärpt vapenlagstiftning ställning till förslaget om vapenamnesti, men ansåg dock inte att utredningens förslag i denna del skulle genomföras utan föreslog i stället en särskild åtalsregel (jfr nuvarande 9 kap. 7 § vapenlagen). Regeringen kunde emellertid tänka sig att vid ett senare tillfälle återkomma till frågan om en i tiden begränsad vapenamnesti (prop. 1999/2000:27 s. 71 f.).

Regeringen har gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att årligen under perioden 2004–2006 lämna rapporter om tillämpningen av vapenlagstiftningen och andra förhållanden av betydelse på vapenområdet. En motsvarande rapportering har gjorts även åren 2001–2003. Styrelsen har i sina avlämnade rapporter inte pekat på att något behov för vapenamnesti skulle finnas för närvarande.

Vad gäller frågan om en straffsanktionerad bestämmelse om privatpersoners skyldighet att förvara vapen på ett säkert sätt behandlade utskottet ett liknande yrkande under riksmötet 1999/2000 (bet. 1999/2000:JuU9 s. 16 f.). Utskottet redovisade då att 1995 års vapenutredning föreslagit att straffansvar skulle införas för överträdelse av de allmänna förvaringsbestämmelserna (SOU 1998:44 s. 248 f.). Regeringen ansåg i den i ärendet aktuella propositionen (prop. 1999/2000:27 s. 53 f.) att någon straffbestämmelse inte borde införas. Till stöd för denna uppfattning anförde regeringen att kriminalisering som metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället bör användas med försiktighet. Innan man beslutar att kriminalisera ett visst handlande bör man undersöka om det finns andra medel för att motverka detsamma. Enligt regeringen torde vetskaper om att tillståndsmyndigheten kan kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs, och därmed vetskaper om risken för att tillståndet återkallas om förvaringen visar sig vara bristfällig, leda till att förvaringsbestämmelserna efterlevs i högre utsträckning än vad som är fallet i dag. Mot den bakgrunden framstod en kriminalisering av förvaringsbestämmelserna som mindre angelägen. Att inte införa någon straffbestämmelse innebar också att det integritetsintrång som en kontroll kan medföra begränsas. Kontrollen skulle således inte syfta till att uppdaga brottsliga gärningar, utan får i stället mer karaktären av en åtgärd för tillsyn av tillståndspliktig verksamhet. Ett ytterligare skäl mot att kriminalisera överträdelser i förvaringsbestämmelserna var enligt regeringen att en kriminalisering kan leda till att benägenheten att anmäla vapenstöld minskar. I frågan om brister i förvaringen av vapen bör straffsanktioneras eller inte delade utskottet regeringens bedömning (bet. 1999/2000:JuU9 s. 17).

När utskottet senast behandlade yrkanden om illegala vapen uttalade utskottet att för att minska tillgången på illegala vapen, vilket är synnerligen angeläget, krävs en ständig beredskap att vidta åtgärder på olika plan.

De eventuella olägenheter dessa kunde medföra fick i flertalet fall accepteras med hänsyn till vikten av att minska riskerna för allvarliga våldsbrott (bet. 2003/04:JuU15 s. 20 f.).

Utskottet har inte ändrat sin tidigare inställning i frågan om illegala vapen. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det är synnerligen angeläget att minska tillgången på illegala vapen. Utskottet anser dock att den nuvarande straffskalan för vapenbrott är väl avvägd.

Vad gäller frågan om en tillfällig vapenamnesti konstaterar utskottet att den särskilda åtalsregeln i vapenlagen redan i dag ger allmänheten visst utrymme att lämna in vapen för vilka tillstånd saknas. Något behov av vapenamnesti i dagsläget har inte heller ansetts föreligga från Rikspolisstyrelsens sida. Utskottet är mot denna bakgrund för närvarande inte berett att förorda införandet av en tillfällig vapenamnesti.

När det sedan gäller frågan om ljuddämpare i vissa fall skall undantas från tillståndskravet kan konstateras att det i ovan redovisade departementspromemoria föreslagits en uppmjukning av tillståndsgivningen i syfte att förebygga hörselskador. Förslaget ligger i linje med motionärernas önskemål. Utskottet vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår inom Justitiedepartementet.

Vad slutligen gäller förslagen om en översyn av bestämmelserna rörande vapenförvaring kan utskottet konstatera att frågan om en kriminalisering av överträdelse av förvaringsbestämmelserna för några år sedan behandlades i utskottet. Utskottet delade då regeringens bedömning att något behov av kriminalisering inte förelåg. Utskottet har alltjämt denna uppfattning. Som framgått ovan har Rikspolisstyrelsen nyligen utfärdat nya föreskrifter om hur skjutvapen och ammunition skall förvaras. Det pågår sålunda ett kontinuerligt arbete runt dessa frågor. Något uttalande från riksdagen när det gäller förvaringsbestämmelserna i övrigt är därför i dagsläget inte påkallat.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju203, Ju231, Ju240, Ju243, Ju244, Ju284 och Ju329 samt motionerna Ju352 och Ju412 i här aktuella delar.

Övrigt

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett motionsyrkande om en möjlighet för kommuner att förbjuda kamphundar på offentlig plats, ett motionsyrkande med en begäran om en översyn av anmälningar mot ordningsvakter, ett antal motionsyrkanden om rätten att begära alkoholtest för personer som omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m., tre motionsyrkanden om allmän kameraövervakning samt ett motionsyrkande om inrättande av medborgarkontor i syfte att avlasta polisen uppgifter.

Utskottet föreslår, huvudsakligen med hänvisning till pågående beredning, att samtliga motionsyrkanden avslås.

Jämför reservationerna 24–28.

Kamphundar

I motion Ju247 (kd) begärs att det införs en möjlighet för kommuner att meddela förbud mot kamphundar på allmän plats.

Hundansvarsutredningen avlämnade betänkandet Hund i rätta händer – Om hundägarens ansvar (SOU 2003:46) i maj 2003. Utredningen anför att farliga hundar inte är ett enhetligt problem utan kan ha vitt skilda orsaker i olika fall. – Det konstateras att det i dag ställs högre krav på hundägares kontroll över sina hundar än tidigare. Vidare sägs att det har tillkommit vissa företeelser som skapar rädsla och osäkerhet i samhället, t.ex. att hundar används som vapen. Mot bakgrund bl.a. härav blir slutsatsen att den nuvarande tillsynslagen inte är anpassad för dagens förhållanden vad gäller olika typer av problem med farliga hundar och hundägare.

Utredaren föreslår därför en ny lag om tillsyn över hundar och katter. Hundar skall enligt den föreslagna tillsynslagen hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter krävs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Ägaren eller innehavaren av en hund skall precis som i dag ha ett strikt ansvar för skador som hunden orsakar. Om tillsynen över en hund brister får polismyndigheten meddela förelägganden och förbud. Polismyndigheten skall även få besluta om att omhänderta en hund om inte mindre ingripande åtgärder är tillräckliga. Efter utredning skall polismyndigheten få sälja, på annat sätt överlåta eller avliva hunden. För att förebygga framtida problem orsakade av personer som visat sig vara grovt olämpliga att hantera hundar skall polismyndigheten kunna förbjuda sådana personer att ha hand om hundar. Den föreslagna tillsynslagen ger polismyndigheten möjlighet att omhänderta en omärkt hund eller en hund utan någon ägare antecknad i det befintliga centrala hund- och ägarregistret.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet behandlade ett liknande yrkande våren 2004 (bet. 2003/04: JuU15 s. 23 f.). Utskottet, som inte ville föregripa den pågående beredningen inom Regeringskansliet, avstyrkte motionen.

Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag och avstyrker bifall till motion Ju247.

Anmälningar mot ordningsvakter

I motion Ju465 (kd) begärs en översyn av hanteringen av anmälningar mot ordningsvakter.

De grundläggande bestämmelserna i fråga om ordningsvakter finns i lagen (1980:578) om ordningsvakter. De innebär i huvudsak följande. Ordningvakter får förordnas att tjänstgöra bl.a. vid allmänna sammankomster, cirkusföreställningar, offentliga tillställningar, bad- och campingplatser samt lokaler där alkoholdrycker serveras. Ordningvakter får också förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroll i domstolar enligt vad som anges i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol. Vidare får, om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, ordningsvakter förordnas även i annat fall.

Till ordningsvakt får endast den förordnas som med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget och har fyllt 20 men inte 65 år. Det ankommer på Rikspolisstyrelsen eller polismyndigheterna att fatta beslut om att förordna ordningsvakter. Närmare bestämmelser om ordningsvaktens kvalifikationskrav, utbildning och åligganden finns i ordningsvaktförordningen (1980:589) samt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordningsvakter (RPSFS 2003:10, FAP 692-1).

Inom Justitiedepartementet har det gjorts en översyn av olika frågor som rör ordningsvakter som redovisats i departementspromemorian Ordningvakter och väktare (Ds 2003:50). I promemorian föreslås bl.a. att anmälningar mot ordningsvakter när det gäller brott i tjänsten skall handläggas på samma sätt som anmälningar mot anställda vid polisen.

Promemorian bereds inom Regeringskansliet. Utskottet har inhämtat att en lagrådsremiss planeras till efter sommaren 2005.

Utskottet behandlade ett liknande yrkande under det föregående riksmötet. Motionen avstyrktes med hänvisning till pågående beredningsarbete (bet. 2003/04:JuU15 s. 23 f.).

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i frågan. Motion Ju465 bör avslås i här behandlad del.

Alkoholtest

I motionerna Ju301 (m), Ju415 (m), Ju469 (kd), Ju473 (fp) och Ju510 (fp) efterfrågas bl.a. en översyn av frågan om rätten för personer som omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. att begära ett alkoholtest.

Lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) trädde i kraft den 1 januari 1977. Samtidigt avskaffades bestämmelserna i brottsbalken om straffansvar för fylleri. När reglerna i LOB infördes avsåg de att skapa en grundval för ett nytt förhållningssätt beträffande omhändertagande och behandling av personer som är berusade på allmän plats. Det var i första hand fråga om en social skyddslagstiftning där omsorgen om den enskilda individen skulle komma i förgrunden (prop. 1975/76:113, bet. 1975/76:JuU37).

Av 1 § LOB framgår att den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan får omhändertagas av en polisman. Om det behövs med hänsyn till den omhändertagnes tillstånd skall han så snart det kan ske undersökas av läkare (3 §). En omhändertagen person som inte bereds vård på sjukhus eller annars kan friges får hållas kvar. Den omhändertagne får i det sammanhanget tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning och säkerhet (4 §). Polisman som omhändertagit någon enligt LOB skall så skyndsamt som möjligt anmäla åtgärden till sin förman. Har omhändertagandet inte redan upphört, skall förmannen omedelbart pröva om åtgärden skall bestå (5 §). Den omhändertagne skall friges så snart det kan ske utan men för honom själv och anledning till omhändertagande inte längre föreligger. Frigivandet skall dock alltid äga rum senast inom åtta timmar efter omhändertagandet, om det inte är förenligt med den omhändertagnes eget intresse att han får kvarstanna kortare tid därutöver (7 §). I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om omhändertagande av berusade personer (RPSFS 2000:57, FAP 023-1) ges anvisningar om hur LOB skall tillämpas. Enligt gällande bestämmelser finns det inte någon möjlighet för polisen att kontrollera promillehalten alkohol på en person som har omhändertagits enligt LOB.

I departementspromemorian Omhändertagande av berusade personer enligt LOB (Ds 2001:31) behandlas förutsättningarna för den s.k. förmansprövningen enligt 5 § LOB, förutsättningarna för att ta alkoholutandningsprov på omhändertagna personer och vem som skall ha ansvar för förvaring av personer som omhändertagits med stöd av LOB. När det gäller alkoholutandningsprov är det utredarens uppfattning att det i dag finns ett påtagligt behov av en reglering som gör det möjligt för polisen att ta alkoholutandningsprov på personer som omhändertagits enligt LOB. Det som framför allt gör det angeläget att införa regler om alkoholutandningsprov är de svårigheter polisen har vid bedömning av berusningsgrad och hälsotillstånd hos personer med t.ex. mycket hög alkoholkoncentration i blodet eller när det är fråga om blandmissbruk av alkohol, droger, tabletter och andra preparat. Utredningen pekar i sammanhanget på att några av de dödsfall som inträffat i polisarrest under de senaste åren varit sådana där den omhändertagne har haft en mycket hög alkoholkoncentration i blodet och drabbats av akut alkoholförgiftning eller intagit alkohol i kombination med droger och där polisen i samband med omhändertagandet inte upp-

märksammat att den omhändertagnes tillstånd varit kritiskt. Ett alkoholutandningsprov bör även enligt utredningen kunna tas när det behövs för att avgöra om det över huvud taget föreligger grund för ett omhändertagande. Det finns flera sjukdomstillstånd, t.ex. diabetes och epilepsi, som kan medföra att en person ger intryck av att vara berusad trots att han inte har druckit alkohol. En möjlighet att ta alkoholutandningsprov kan också vara av värde från rättssäkerhetssynpunkt i sådana fall då det berättigade i ett omhändertagande ifrågasätts. När det gäller hänsynen till den enskildes integritet menar utredningen vidare att det bör beaktas om den berusade på grund av sitt tillstånd omhändertagits av polis och blivit förd till polisstation och redan därigenom fått utstå ett betydande intrång i integriteten. Det ytterligare integritetsintrång som följer av att den omhändertagne skall blåsa i en apparat för bestämmande av berusningsgraden får anses ringa i jämförelse med det frihetsberövande som har skett. En viktig aspekt är vidare att det här är fråga om en åtgärd som inte syftar till bestraffning av den omhändertagne utan provtagningen i stället har till syfte att utröna om den omhändertagnes tillstånd är så kritiskt att han omgående behöver föras till sjukhus för läkarbehandling.

Promemorian har remissbehandlats och bereds inom Justitiedepartementet.

Utskottet har inhämtat att frågan om en rättighet att begära alkoholutandningsprov i samband med omhändertagande kan belysas inom ramen för den beredning som pågår av departementspromemorian Omhändertagande av berusade personer enligt LOB.

Utskottet anser att beredningen av den aktuella departementspromemorian inte bör föregripas och föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju301, Ju415, Ju469, Ju473 och Ju510.

Allmän kameraövervakning

I motionerna Ju317 (v) och Ju497 (s) begärs att tillsynen gällande allmän kameraövervakning skall föras över från länsstyrelserna till Datainspektionen. I motion Ju317 begärs dessutom att ansvaret för att pröva ansökningar om tillstånd till allmän kameraövervakning skall föras över från länsstyrelserna till Datainspektionen. I motion Ju412 (fp) begärs att tillstånd alltid skall krävas vid allmän kameraövervakning. Motionärerna menar här att kameraövervakning visserligen är ett viktigt komplement som brottsförebyggande åtgärd men att hänsynen till den personliga integriteten kräver ett tillståndsförfarande i varje enskilt fall.

Lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning innehåller bestämmelser om användningen av övervakningsutrustning (allmän kameraövervakning). Lagen skiljer mellan allmän kameraövervakning som kräver tillstånd och sådan som bara kräver anmälan. Sålunda är det enligt 11 § under vissa förutsättningar tillräckligt med anmälan vid allmän kameraövervakning i banklokal, lokal hos ett kreditmarknadsföretag eller postkontor. Vidare får övervakningskamera på vissa villkor sättas upp i butikslokal, dock inte i

restaurang eller annat näringsställe (12 §). I vissa närmare angivna fall krävs varken tillstånd eller anmälan (7–9 §§). Det gäller t.ex. övervakning som polismyndighet bedriver i syfte att förebygga eller förhindra brott. Upplysning om allmän kameraövervakning skall som huvudregel lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt (3–4 §§). Tillstånd meddelas av länsstyrelsen (15 §). Tillstånd skall meddelas om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid denna bedömning skall särskilt beaktas bl.a. om övervakningen behövs för att förebygga brott (6 §). Länsstyrelsens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol (29 §).

Tillsynen över allmän kameraövervakning är uppdelad mellan länsstyrelsen och Datainspektionen. Länsstyrelsen skall se till att allmän kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde bedrivs enligt bestämmelserna i lagen om allmän kameraövervakning. Datainspektionens tillsyn avser övervakningens förenlighet med personuppgiftslagen (1998:204) på platser dit allmänheten inte har tillträde.

Kameraövervakningsutredningen tar upp frågan om att flytta över tillsynsuppgiften från länsstyrelsen till Datainspektionen (se SOU 2002:110 s. 181 f.). Det sker mot bakgrund av att det i andra länder som utredningen studerat ankommer på dataskyddsmyndigheten att utöva tillsyn på området. Utredningen konstaterar att lagen om allmän kameraövervakning är en i huvudsak väl fungerande lagstiftning. Länsstyrelsen har sedan år 1977 haft ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av kamerahanteringen. Även om vissa förbättringar kan behövas anser utredningen att länsstyrelsen väl fyller de krav som man kan ställa på ett kontrollorgan. Länsstyrelsen bör därför enligt utredningen även i fortsättningen vara tillståndsmyndighet och ha tillsynsuppgiften enligt lagen om allmän kameraövervakning. Utredningen berör även frågan om tillståndsplikten vid allmän kameraövervakning bör tas bort helt. En tidigare utredning (SOU 1996:88 s. 128 f.) övervägde, men avvisade möjligheten att ersätta tillståndsförfarandet med regler som anger under vilka förutsättningar kameraövervakning fick bedrivas och med straffbestämmelser som kriminaliserade sådan integritetskränkande kameraövervakning som inte kunde godtas. Kameraövervakningsutredningen gör dock samma bedömning som 1996 års utredning – att modellen med en huvudregel om tillstånd för att bedriva allmän kameraövervakning bör vara kvar.

Kameraövervakningsutredningens betänkande bereds i Regeringskansliet. En lagrådsremiss planeras till hösten 2005.

I sammanhanget bör även nämnas att en parlamentariskt sammansatt kommitté ser över skyddet för den personlig integriteten. Integritetsskyddskommittén skall kartlägga och analysera sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten och överväga om regeringsformens bestämmelser om skyddet för den personliga integriteten i 2 kap. 3 § andra stycket bör ändras, och i så fall föreslå en ny grundlagsreglering. Vidare skall kommittén överväga om det, vid sidan av befintlig lagstiftning, behövs generellt

tillämpliga bestämmelser till skydd för den personliga integriteten, och i så fall lämna förslag till en sådan reglering. Kommittén skall slutredovisa sitt arbete senast den 30 mars 2007 (dir. 2004:51).

Utskottet anförde vid behandlingen av en liknande motion vid det föregående riksmötet, om överflyttande av tillsynen av allmän kameraövervakning till Datainspektionen, att utskottet inte med hänvisning till beredningsläget bör uttala sig i frågan (bet. 2003/04:JuU14 s. 12 f.).

Utskottet kan inte se att denna fråga kommit i något annat läge än våren 2004. Utskottet anser alltså alltjämt att riksdagen med hänvisning till beredningsläget inte bör uttala sig i frågan. Utskottet har samma uppfattning när det gäller frågan om att föra över ansvaret för prövningar av ansökningar gällande allmän kameraövervakning från länsstyrelserna till Datainspektionen och frågan om tillstånd till kameraövervakning alltid skall krävas med hänsyn till den personliga integriteten. När det gäller den sistnämnda frågan noterar utskottet att den omfattas av Integritetsskyddskommitténs uppdrag. Riksdagen bör avslå motion Ju497 och motionerna Ju317 och Ju412 i nu behandlade delar.

Medborgarkontor

I motion Ju501 (fp) begärs att medborgarkontor skall inrättas i kommunerna för att avlasta polisen från rutinmässiga förfrågningar.

Av 1 § lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor följer att statliga myndigheter, en kommun eller ett landsting får ingå avtal att för varandras räkning lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda och i övrigt handlägga enklare förvaltningsärenden med de begränsningar som följer av lagen eller att använda varandras personal till att utföra sådan verksamhet.

Utskottet kan konstatera att nuvarande lagstiftning ger kommuner och polis möjlighet att samverka genom att utföra vissa förvaltningsuppgifter för varandras räkning. Utskottet kan i dag inte se annat än att den nuvarande regleringen är väl avvägd. Utskottet avstyrker motion Ju501 i nu behandlad del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Språktest, punkt 1 (v) av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om språktest. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: Ju350 yrkande 1.

Ställningstagande

Det särskilda provet i svenska vid antagningen till polisutbildningen innebär att personer som inte har svenska som modersmål diskrimineras. Språktest görs inte vid ansökan till någon annan högskoleutbildning. Kravet för att söka till polisutbildningen är godkänd gymnasiesvenska. Mot bakgrund härav bör provet i svenska vid antagningen till polisutbildningen tas bort. Om det visar sig att en elev har bristfälliga kunskaper i svenska får detta i stället åtgärdas under utbildningstiden.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose vad jag här anför.

2. Antagning till polisutbildning m.m., punkt 2 (m, fp, kd, c) av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om antagning till polisutbildning m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju465 yrkande 11, 2004/05:Ju489 yrkande 7, 2004/05:Ju501 yrkandena 14, 18 och 19 samt 2004/05:Sf365 yrkande 22, bifaller delvis motion 2004/05:Ju350 yrkande 2 och avslår motion 2004/05: Ju392.

Ställningstagande

Den etniska och kulturella sammansättningen hos den svenska polisen bör spegla befolkningens sammansättning i stort. Mångfald inom polisen är viktig bl.a. för att öka förtroendet för polisen och för att tillföra nödvändig kunskap till polisväsendet. Andelen antagna till polisutbildningen med annan etnisk eller kulturell bakgrund än svensk – särskilt personer av utomeuropeisk härkomst – måste därför öka. Polisen bör därför skyndsamt skaffa sig en sammanhållen strategi för att rekrytera poliser av annan härkomst än svensk. Rekryteringsprocessen måste därtill ändras i syfte att säkerställa att de bäst lämpade poliserna antas till polisutbildningen.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anfört. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju465, Ju489, Ju501 och Sf365 i nu behandlade delar. Motion Ju392 bör avslås.

3. Hatbrott och rasistiska brott i polisutbildningen, punkt 3 (kd)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hatbrott och rasistiska brott i polisutbildningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf365 yrkande 23.

Ställningstagande

Många poliser inom polisväsendet har inte tillräckliga kunskaper om hatbrott och rasistiska brott. Polisutbildningen bör därför i större utsträckning än i dag innehålla obligatoriska moment som behandlar hatbrott och rasistiska brott.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad jag nu anfört.

4. Samarbete mellan HBT-organisationer och polisen, punkt 4 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samarbete mellan HBT-organisationer och polisen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:U257 yrkande 15.

Ställningstagande

Våldsbrottslighet i enkönade parrelationer är en mer dold brottslighet än våldsbrottslighet mellan män och kvinnor, eftersom det finns fördomar som försvårar upptäckten av denna våldsbrottslighet. Resultatet är att många bi- och homosexuella kvinnor och män lever otrygga i sina egna hem.

Polisen är en viktig yrkeskategori när det gäller att motverka brott mot HBT-personer. För att polisen skall bli bättre på att utreda dessa brott och att bemöta dessa brottsoffer behövs kompetenshöjande insatser. Polisen bör därför ha ett tätare samarbete med HBT-organisationer. Ett sådant samarbete skulle såväl öka polisens kunskaper i HBT-frågorna som öka förtroendet för polisen inom denna brottsutsatta grupp.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anfört.

5. Polisens vapenträning, punkt 6 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisens vapenträning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju350 yrkande 4.

Ställningstagande

En hög kompetensnivå hos polisen avseende vapenhantering är viktig, särskilt från säkerhetssynpunkt. Det är därför angeläget att alla poliser har möjlighet till kontinuerlig och kostnadsfri vapenträning.

Det får ankomma på regeringen att tillse att enhetliga regler för polisens vapenträning införs.

6. Polisforskning, punkt 7 (m, fp, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisforskning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: Ju365.

Ställningstagande

I dag bedrivs forskning kring polisarbete vid olika lärosäten runt om i landet, men den sker oftast vid de juridiska eller kriminologiska institutonen. Forskning bedrivs också på Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Den forskning som bedrivs är bra, men för att polisorganisationen skall utvecklas är det nödvändigt att poliserna själva med sin stora erfarenhet av praktiskt polisarbete får omsätta sina kunskaper i polisforskning.

Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi anfört.

7. Vidareutbildning för poliser m.m., punkt 8 (m, fp, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vidareutbildning för poliser m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkandena 10–13 och 17 samt avslår motion 2004/05:Ju505.

Ställningstagande

Utbildningsinsatserna behöver utvecklas och samordnas för samtliga brottsbekämpande myndigheter. I dag bedriver de brottsbekämpande myndigheterna i huvudsak sin utbildning inom den egna organisationen. Vidare saknar polisen och tullen en allmän obligatorisk vidareutbildning. Regelbundet återkommande fortbildningar, liksom specialistutbildning för bl.a. bekämpning av narkotikabrott och organiserad brottslighet, måste därför införas.

Regeringen utser polisens högsta chefer: rikspolischefen och länspolismästare. Dessa chefer kan med sitt ledarskap påverka hela polisväsendet. Regeringen måste därför tydligt redovisa vad den har för kriterier när den utser dessa chefer. Vidare bör de regionala polisstyrelserna garanteras inflytande över tillsättandet av regionala och lokala chefer inom polisväsendet.

Svensk polis måste också bli bättre på ledarskap. Bristerna i ledarskap leder inte bara till att effektiviteten blir sämre i verksamheten utan även till att den enskilda polisens arbetsmiljö riskerar att försämrans. Det behövs därför en nationell kvalitetssäkrad organisations- och ledningsstruktur, en förstärkt nationell chefs- och ledarskapsutbildning och en förbättrad kontakt med extern kvalificerad forskning kring ledarskap.

Utrednings- och underrättelseverksamheten inom polisen skulle därtill vinna på att fler specialister anställs.

Det ankommer på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi här anför. Därmed tillstyrker vi bifall till motion Ju501 i nu behandlade delar. Motion Ju505 bör däremot avslås av riksdagen.

8. Brottsmisstänkta poliser, punkt 10 (fp)

av Torkild Strandberg (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om brottsmisstänkta poliser. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkande 29 och avslår motion 2004/05:Ju371.

Ställningstagande

Det är inte lämpligt att polisen själv utreder misstankar om att enskilda poliser begått brott. Det får aldrig råda någon tvekan om att sådana brott utreds lika noggrant och opartiskt som andra brott. En fristående utredningsenhet bör därför inrättas för att utreda brott där poliser är misstänkta gärningsmän. Regeringen har redan påbörjat ett utredningsarbete i syfte att skapa en helt ny fristående utredningsenhet. I stället bör lämpligen Justitiekanslern ta ansvar för dessa prövningar.

Det bör ankomma på regeringen att låta utreda frågan i den föreslagna riktningen. Vi ställer oss alltså bakom motion Ju501 i denna del. Motion Ju371 bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

9. Polisens arbetsmetoder, punkt 11 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om polisens arbetsmetoder. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju489 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:Ju272 yrkandena 1–6 och 2004/05:Ju474 yrkande 4.

Ställningstagande

När lojaliteten mot samhället i dess helhet är stor brukar frekvensen av vissa typer av brott, såsom oplanerade tillgreppsbrott, skattebrott, bedrägeri mot samhällsinstitutioner och bestickning, vara särskilt låg. För att återupprätta och behålla medborgarnas förtroende måste samhället i ord och handling visa att brott inte accepteras, oavsett brottets art. Fler poliser och större anslag till åklagarväsendet möjliggör att småbrotten kan prioriteras högre än i dag. Det är hög tid att begreppet nolltolerans får styra den repressiva delen av kriminalpolitiken.

Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad jag nu anfört. Jag ställer mig alltså bakom motion Ju489 i nu behandlad del. Motion Ju272 och motion Ju474 i nu behandlad del bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

10. Användning av handfängsel, punkt 12 (m, fp, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om användning av handfängsel. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju380.

Ställningstagande

Dagens regler om hur handfängsel får användas under transporter är otillfredsställande. Förutsättningarna för användning av handfängsel är för snävt utformade och bör i högre utsträckning medge användning i förebyggande syfte. Den omhändertagnes intresse av integritet kan inte anses trädas för när av en utvidgad möjlighet att använda handfängsel. Reglerna om när sådana fängsel får användas bör således mjukas upp.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan med denna inriktning och återkomma till riksdagen med ett förslag till lagändring.

11. En nationell underrättelseenhet, punkt 13 (fp)

av Torkild Strandberg (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en nationell underrättelseenhet m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkandena 5, 6 och 9.

Ställningstagande

Polisen bör arbeta mer underrättelsestyrt i stället för händelsestyrt. Genom att inhämta och analysera information om brottslighet kan polisen arbeta effektivare och ingripa i tid. Den information som ett sådant arbetssätt ger måste i hög omfattning få styra polisens prioriteringar och resursfördelning.

Samordning måste också ske med andra brottsbekämpande myndigheter för att få ut mer av satsade resurser. Ett nationellt underrättelsecentrum eller en ny underrättelseenhet bör därför snarast skapas.

När det gäller operativ och taktisk ledning inom polisen visar erfarenheterna från händelserna vid EU-mötet i Göteborg år 2001 behovet av en samordnad operativ och taktisk ledning inom polisen. Detta gäller såväl mellan olika polismyndigheter som mellan Säkerhetspolisen och den öppna polisen. Det krävs tydliga riktlinjer från Rikspolisstyrelsen om hur dessa ledningsfrågor skall hanteras vid stora arrangemang, särskilt om det finns risk för ordningsstörningar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose vad vi här anfört.

12. En avdelning för Internetrelaterad brottslighet vid Rikspolisstyrelsen, punkt 14 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en avdelning för Internetrelaterad brottslighet vid Rikspolisstyrelsen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju486 yrkande 9.

Ställningstagande

Internet används i allt högre grad som ett hjälpmedel för tillverkning, handel och bruk av narkotika. Det är inte fråga om en ny brottslighet utan bara ett nytt verktyg för en äldre typ av kriminalitet. För att möta denna och annan brottslighet behöver polisen tillgång till modern teknik och en effektiv organisation med tillräcklig kapacitet. Detta saknas i dag inom polisen. En avdelning för kontinuerlig kamp mot Internetrelaterad brottslighet bör därför inrättas centralt vid Rikspolisstyrelsen.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose vad vi här anför.

13. Polisstyrelserna, punkt 16 (kd, c)

av Peter Althin (kd) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisstyrelserna. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju465 yrkande 6.

Ställningstagande

Dagens system för styrning av polisen tillgodoser inte i tillräcklig omfattning medborgarnas berättigade krav på inflytande över den lokala polisverksamheten. Detta är särskilt beklagligt eftersom polisen i grund och botten är till för medborgarna. Tiden får därför anses mogen för att utvärdera det nya styrsystemet inom polisen. En sådan utvärdering bör även avse frågan om polisstyrelsernas möjligheter att i praktiken genomföra respektive polismyndighets verksamhetsplan. Innan en sådan utvärdering är färdig bör inga nya organisationsförändringar göras inom polisen.

Det får ankomma på regeringen att tillsätta en utredning i enlighet med vad vi här anför.

14. Arbetsmiljöfrågor m.m., punkt 17 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om arbetsmiljöfrågor m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju465 yrkande 5 och 2004/05:Ju501 yrkandena 7 och 8 samt bifaller delvis motion 2004/05:Ju350 yrkande 5.

Ställningstagande

För att kunna åtgärda de problem och brister som finns i polisens arbetsmiljö krävs det ett ökat samarbete mellan samtliga länspolismyndigheter i dessa frågor. En bättre arbetsmiljö kan också skapas genom att ledarskapet

förbättras, vilket är ett ansvar som åvilar såväl länspolismyndigheterna som Rikspolisstyrelsen. Tillgången till arbetsmiljöhandledning och det psykosociala omhändertagandet inom polisen måste förbättras. Därtill behöver arbetstidsavtalen utvärderas.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi här anfört.

15. Arbetsmiljöfrågor m.m., punkt 17 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om arbetsmiljöfrågor m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju350 yrkande 5 och avslår motionerna 2004/05:Ju465 yrkande 5 och 2004/05:Ju501 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Poliser möter dagligen människor i kris. Inom många andra yrkeskategorier som möter människor i kris vore det otänkbart att inte tillhandahålla handledning till personalen för att hjälpa dem att bearbeta sina upplevelser. Inom polisen finns huvudsakligen s.k. krishandledning i samband med större händelser. För att förbättra polisens arbetsmiljö är det angeläget att personalhandledning blir en obligatorisk del i polisens verksamhet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad jag här anfört.

Det anförda innebär att jag ställer mig bakom motion Ju350 i nu behandlad del. Motionerna Ju465 och Ju501 i nu behandlade delar bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

16. Hot och våld mot poliser m.m., punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hot och våld mot poliser m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju496 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Hot och våld mot poliser blir allt vanligare, inte minst från kriminella nätverk. Detta leder till att det blir allt svårare att rekrytera poliser som arbetar i yttre tjänst direkt mot kriminella nätverk. En utredning måste tillsättas för att se över denna fråga. Inom ramen för den bör även övervägas förändringar när det gäller ersättningen till de poliser och andra inom staten som utsätts för hot och våld. I dag erhåller dessa personer ersättning från Brottsofffermyndigheten. Enligt vår mening bör i stället ett system inrättas där staten ersätter drabbade anställda på annat sätt.

Det bör ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor.

17. Polisens utrustning, punkt 19 (fp, kd, c)

av Peter Althin (kd), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisens utrustning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju465 yrkande 7 och 2004/05:Ju501 yrkandena 27 och 28.

Ställningstagande

Det är angeläget att polisen snarast får tillgång till alternativa vapen till batong och pistol, såsom elpistol och pepparsprej, för att i största möjliga utsträckning kunna ingripa utan att förorsaka allvarliga skador. Polisen måste också få tillgång till bl.a. skyddade fordon för att kunna upplösa våldsamma folkmassor med så liten risk för skador som möjligt för både demonstranter och poliser. Slutligen måste polisen även ges ett modernt och fungerande radiokommunikationssystem som täcker hela landet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad vi här anfört.

18. Digitala fotografier, punkt 20 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om digitala fotografier. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju253 och 2004/05:Ju416.

Ställningstagande

Nuvarande lagstiftning tillåter inte polisen att arbeta med digitala fotobankar. Att kunna använda sig av denna nya teknik är viktigt för polisens spaningsarbete. En lagändring bör därför så snart som möjligt komma till stånd för att åtgärda denna brist.

Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda vid det pågående beredningsarbetet.

19. Beredskapspolisen, punkt 21 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om beredskapspolisen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju326 och 2004/05:Ju489 yrkande 8.

Ställningstagande

Polisen är bättre skickad än regeringen att bedöma behovet av att sätta in särskilda beredskapspoliser. Beslutanderätten om att kalla in beredskapspoliser bör därför föras över från regeringen till Rikspolisstyrelsen.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi här anför.

20. Straffskärpning vid vapenbrott m.m., punkt 22 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffskärpning vid vapenbrott m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju352 yrkande 5 och 2004/05:Ju412 yrkande 17.

Ställningstagande

Det krävs ett flertal åtgärder för att minska möjligheterna för kriminella personer att få tillgång till illegala vapen. Här kan nämnas att straffet för vapenbrott bör skärpas. En annan fråga som bör övervägas är om innehav av vapen på allmän plats skall räknas som grovt vapenbrott. Regeringen bör därtill redovisa vilka insatser som görs för att begränsa förekomsten av illegala vapen.

Det får ankomma på regeringen att i den pågående beredningen av vapenlagstiftningen tillgodose vad vi här anfört.

21. Tillfällig vapenamnesti, punkt 23 (m, fp, kd, c, mp)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillfällig vapenamnesti. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju243 och 2004/05:Ju329.

Ställningstagande

En mängd åtgärder krävs för att minska antalet illegala vapen i Sverige. En av flera möjliga åtgärder är att införa en tidsbegränsad vapenamnesti. En sådan prövades under månaderna juli–september år 1993. Under den perioden lämnades ett stort antal vapen och en stor mängd ammunition in till polisen. Det är nu dags att ånyo införa en tidsbegränsad vapenamnesti.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad vi här anfört.

22. Ljuddämpare vid jakt, punkt 24 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ljuddämpare vid jakt. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju240.

Ställningstagande

Vapenlagens regler bör ändras på så sätt att ljuddämpare till jaktvapen i klass 1, som reducerar ljudstyrkan till 125 decibel, skall betraktas som vapentillbehör och därmed undantas från tillståndsplikten. Även om ljuddämpare används till jaktvapen klass 1 kommer ett avlossat skott att höras på mycket långt håll, men det farliga ljud som skadar hörseln tas bort. En annan fördel med ljuddämpare är att rekylen minskar. Någon ökad kriminell användning av dessa ljuddämpare kan inte förväntas. Dessutom innebär ett ökat användande av ljuddämpare att bullerstörningarna från skjutbanor som ligger i relativt nära anslutning till bebyggelse minskar.

Det får ankomma på regeringen att i det fortsatta beredningsarbetet avseende vapenlagstiftningen tillgodose vad vi här anfört.

23. Vapenförvaring, punkt 25 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vapenförvaring. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju244 och avslår motionerna 2004/05:Ju203 och 2004/05:Ju284.

Ställningstagande

Det finns exempel på att gamla och obrukbara skjutvapen som borde kunna ställas ut på museer inte kan visas upp på grund av att tillstånd till vapeninnehav av dessa skjutvapen inte meddelas. En översyn av dessa regler behöver därför göras.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett förslag till lagändring. Jag ställer mig alltså bakom motion Ju244. Motionerna Ju203 och Ju284 bör avslås av riksdagen.

24. Anmälningar mot ordningsvakter, punkt 27 (kd)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om anmälningar mot ordningsvakter. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju465 yrkande 1.

Ställningstagande

Antalet ordningsvakter och väktare ökar i Sverige. Utvecklingen går mot en alltmer privatiserad ordningsmakt. I det sammanhanget är det viktigt att uppmärksamma att en person som t.ex. anmäler en ordningsvakt för miss-handel har svårt att hävda sin rätt. I dag leder de flesta anmälningar mot ordningsvakter till att förundersökningen läggs ned eller till att ordningsvakten gör en motanmälan om våld mot tjänsteman. Det behövs en samlad bild av vad som sker med anmälningarna mot ordningsvakter.

Regeringen bör ges i uppdrag att tillsätta en utredning med den inriktning jag förordat.

25. Alkoholtest för omhändertagna personer m.m., punkt 28 (m, fp, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om alkoholtest för omhändertagna personer m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju301 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju415 yrkandena 1–3, 2004/05:Ju469, 2004/05:Ju473 och 2004/05:Ju510.

Ställningstagande

Personer som omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) har i dag ingen rätt att kräva att ett alkoholtest görs. För den enskilde kan det därför bli svårt att bevisa att ett oriktigt omhändertagande gjorts. Utöver att ha ett värde ur rättsäkerhets-synpunkt kan ett alkoholtest också ha en betydelse vid bedömningen av den omhändertagnes tillstånd ur medicinsk synpunkt. Avsaknad av objektiv information såsom promillehalt kan leda till att en person oriktigt framstår som berusad när hans eller hennes uppträdande i själva verket beror på sjukdom. Det kan också leda till att en hög promillehalt som innebär en risk för alkoholförgiftning inte uppmärksammas i tid. Den nuvarande ordningen är därför oacceptabel.

Regeringen bör beakta det som nu anförts inom ramen för beredningen av departementspromemorian Omhändertagande av berusade personer enligt LOB och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

26. Allmän kameraövervakning, punkt 29 (fp)
av Torkild Strandberg (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om allmän kameraövervakning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju412 yrkande 14 och avslår motionerna 2004/05:Ju317 yrkande 4 och 2004/05:Ju497.

Ställningstagande

Övervakning med kamera kan utgöra ett komplement till andra viktiga brottsförebyggande åtgärder. Kameraövervakning medför dock påtagliga risker för intrång i den personliga integriteten och skall därför användas enbart när intresset av sådan övervakning väger tyngre än integritetsintrånget. För att säkerställa en väl avvägd bedömning krävs därför ett tillståndsförfarande i varje enskilt fall.

Regeringen bör beakta det som nu anförts inom ramen för beredningen av Kameraövervakningsutredningens betänkande och återkomma till riksdagen med ett lagförslag. Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju412 i nu behandlad del. Motion Ju497 och motion Ju317 i denna del bör avslås.

27. Allmän kameraövervakning, punkt 29 (v)
av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om allmän kameraövervakning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju317 yrkande 4 och 2004/05:Ju497 samt avslår motion 2004/05:Ju412 yrkande 14.

Ställningstagande

I dag är ansvaret för tillstånd och tillsyn i fråga om allmän kameraövervakning fördelade på olika myndigheter. Det bör tas ett samlat grepp om dessa frågor. Ansvaret bör sammanföras till en myndighet. Härigenom skulle bl.a. intresset av en enhetlig rättsutveckling bättre tillgodoses. I ett internationellt perspektiv framstår det som lämpligt att uppgiften läggs på Datainspektionen.

Regeringen bör beakta det som nu anförts inom ramen för beredningen av Kameraövervakningsutredningens betänkande och återkomma till riksdagen med ett lagförslag. Detta innebär att jag ställer mig bakom motion Ju497 och motion Ju317 i nu behandlad del. Motion Ju412 i denna del bör avslås.

28. Medborgarkontor, punkt 30 (fp)

av Torkild Strandberg (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om medborgarkontor. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkande 23.

Ställningstagande

Medborgarkontor bör inrättas i kommunerna. Sådana medborgarkontor skulle kunna avlasta polisen en betydande del av de mera rutinmässiga förfrågningar som görs.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som säkerställer att ökade möjligheter ges till att inrätta medborgarkontor i enlighet med vad vi här anför.

Särskilda yttranden

1. Antagning till polisutbildning m.m., punkt 2 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

En av polisväsendets målsättningar måste vara att spegla landets befolkningssammansättning i så stor utsträckning som möjligt. Andelen kvinnor och personer med annan etnisk bakgrund än svensk inom poliskåren måste därför öka. Rekryteringen av personer med utländsk härkomst fungerar inte tillfredställande. I den handlingsplan för mångfaldsfrågor inom polisen som lagts fram lämnas förslag som kan ha betydelse för rekryteringen av personer med utländsk härkomst. Eftersom handlingsplanen bereds väljer jag att inte reservera mig.

2. Akademiska inslag i polisutbildningen, punkt 5 (v, mp)

Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp) anför:

Utskottet föreslår i betänkandet ett tillkännagivande som svar på motionsönskemål från bl.a. vänsterpartiet att regeringen bör se över frågan om att vissa utbildningsmoment i polisutbildningen automatiskt skall ge akademiska poäng. En planerad utredning skall därutöver belysa förutsättningarna för att göra om polisutbildningen till en helt eller delvis akademisk utbildning. Detta är positiva steg i rätt riktning. Vi förutsätter att kommande utredning lägger fram förslag som innebär att tydliga steg tas mot en högskoleutbildning. I annat fall återkommer vi i frågan.

3. Etik och moral m.m., punkt 9 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

En polis i aktiv tjänst utsätts för stora påfrestningar inte minst på det psykiska planet, genom t.ex. hot, verbala påhopp och meddelande av dödsbud. Utbildningen inom polisen i fråga om etik, moral och mental träning är därför viktig. Jag utgår från att regeringen följer dessa frågor.

4. Brottsmisstänkta poliser, punkt 10 (m)

Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m) anför:

En polis som är misstänkt för brottslig verksamhet bör kunna avstängas från sin tjänst under utredningstiden. Det är inte tillräckligt att omplacera den misstänkte polisen med bibehållen möjlighet till myndighetsutövning. Det är inte heller lämpligt att sjukskriva den misstänkte polisen. Dessa frågor ligger enligt vår mening inom ramen för det nu planerade utredningsarbetet. Vi har därför valt att inte reservera oss till förmån för motion Ju371.

5. Polisens arbetsmetoder, punkt 11 (m, fp)

Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp) anför:

Det är viktigt att polisen tar till sig effektiva polisiära metoder som praktiseras i andra länder. Här kan t.ex. nämnas att i New York används ett antal polisiära metoder som skulle kunna vara intressanta att tillämpa i Sverige, t.ex. ökad patrullering i stadsmiljön.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Ju203 av Ulf Sjösten och Patrik Norinder (båda m):

Riksdagen beslutar om en översyn av bestämmelserna för innehav och förvaring av skjutvapen.

2004/05:Ju231 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag till ändring av vapenlagen i enlighet med vad som i motionen anförs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en redovisning av insatser för att minska förekomsten av illegala vapen.

2004/05:Ju240 av Jan-Evert Rådström och Tomas Högström (båda m):

Riksdagen beslutar att ljuddämpare som reducerar den farliga knallen på klass 1-vapen till 125 decibel skall betraktas som vapentillbehör och undantas från licenstvång.

2004/05:Ju243 av Lena Adelsohn Liljeroth (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillfällig vapenamnesti.

2004/05:Ju244 av Håkan Larsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av reglerna för museers förvaring av skjutvapen.

2004/05:Ju247 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt ändra nuvarande ordningslag (1993:1617) för att möjliggöra för kommuner att i sina lokala ordningsföreskrifter införa ett förbud mot s.k. kamphundar att vistas på offentlig plats.

2004/05:Ju253 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en ändring av polisdatalagen.

2004/05:Ju262 av Jörgen Johansson (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en parlamentarisk översyn görs av attitydförändringarna inom svensk polis.

2004/05:Ju272 av Göran Lindblad (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa effektivare polisiära metoder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Compstat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Impact.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Accountability.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att specifika resurser behövs för specifika resultat.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även medborgare utan fribrev skall kunna känna sig trygga.

2004/05:Ju284 av Hans Backman (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vapenlagen så att straff införs för brott mot vapenbestämmelserna.

2004/05:Ju301 av Margareta Pålsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholtest av omhändertagna personer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

2004/05:Ju308 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre samordning mellan polismyndigheter och bättre utnyttjande av befintlig teknik för bl.a. positionering.

2004/05:Ju317 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Datainspektionen skall ta över ansvaret för tillstånd för och kontroll av kameraövervakning.

2004/05:Ju324 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att etik och värderingar tillsammans med religionskunskap skall vara obligatoriska ämnen i polisutbildningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta ett etiskt policydokument för polisen.

2004/05:Ju325 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i varje polisdistrikt skall finnas en polispräst/pastor/diakon.

2004/05:Ju326 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen begär att regeringen flyttar beslutanderätten över beredskapspolis från regeringen till Rikspolisstyrelsen.

2004/05:Ju329 av Eskil Erlandsson och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till införande av period då s.k. allmän vapenamnesti kan införas i Sverige i enlighet med vad i motionen anförs.

2004/05:Ju350 av Rolf Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att språkstest som en förutsättning för intagning till Polishögskolan snarast skall avskaffas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs att rekryteringen till Polishögskolan skall ses över.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för att göra polisutbildningen till en fullvärdig högskoleutbildning skall utredas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gemensamma krav för polisens vapenträning och vapenhantering skall införas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handledning skall vara en obligatorisk del av polisarbetet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisens interna utbildning i frågor som rör etik och moral måste utvecklas.

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

5. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på skärpning av vapenlagen i syfte att komma åt illegal vapenhantering i kriminella kretsar, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju365 av Ulf Sjösten och Cecilia Magnusson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att tydligare koppla forskning inom polisområdet till polispersonal på olika nivåer som har praktisk erfarenhet av polisarbete.

2004/05:Ju371 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avstängning av polis.

2004/05:Ju380 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av att förse gripna personer med handbojor under transporter.

2004/05:Ju392 av Cecilia Wikström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den lokala polismyndigheten i respektive län skall få ett ökat inflytande vid antagningen av polisaspiranter till landets polishögskolor.

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kameraövervakning.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt lagstiftning mot vapenbrott.

2004/05:Ju415 av Ulrika Karlsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholtest vid omhändertagande enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om register vid omhändertagande enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

2004/05:Ju416 av Anna Lilliehöök och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens möjlighet att använda digitala bildregister.

2004/05:Ju465 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av anmälningarna mot ordningsvakter.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det akuta behovet av åtgärder mot arbetsmiljöproblemen inom polisen.
6. Riksdagen begär att regeringen omgående utvärderar det nya styrsystemet inom polisen samt ser över länspolisstyrelsernas reella möjligheter att genomföra verksamhetsplanen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till alternativa vapen för polisen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av etnisk och kulturell mångfald inom polisen.

2004/05:Ju469 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av möjligheten till alkoholtest vid omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer (LOB).

2004/05:Ju473 av Torkild Strandberg m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätt till alkoholtest i samband med omhändertagande av berusad.

2004/05:Ju474 av Tobias Krantz m.fl. (fp, m, kd, c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Jönköpings län som försöksregion för att pröva den s.k. New York-modellen i Sverige.

2004/05:Ju486 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en avdelning för kontinuerlig kamp mot Internetrelaterad brottslighet.

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa nolltolerans som metod.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om breddad rekrytering, specialisering och forskning vid polishögskolorna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att delegera ansvaret för att besluta om insatser av den särskilda beredskapspolisen till Rikspolisstyrelsen.

2004/05:Ju496 av Ulf Sjösten och Cecilia Magnusson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en utredning om hot och våld mot poliser och andra utsatta inom rättsväsendet tillsätts.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att polisen i större utsträckning måste få möjlighet att arbeta i utsatta områden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna bör ta fram en strategi över hur utsatta poliser skall stöttas så att de kan och vågar arbeta i utsatta områden.

2004/05:Ju497 av Mats Berglind och Majléne Westerlund Panke (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Datainspektionen ges tillsynsansvaret för samtliga övervakningskameror i landet.

2004/05:Ju501 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om underrättelsestyrd verksamhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skapandet av en ny underrättelseenhet, nationellt underrättelsecentrum (NUC).
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utvärdera polisens arbetstidsavtal.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att förbättra polisens arbetsmiljö och ge utbildning och fortbildning i ledarskap.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en samordnad operativ och taktisk ledning inom polisen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen bör redovisa kriterierna för utnämnan- det av de högsta cheferna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att de regionala polisstyrelserna skall garanteras ett inflytande över tillsättandet av regionala och lokala chefer.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en grundläggande polischefsutbildning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att samordna utbildningen hos brottsbekämpande myndigheter.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att rekrytering till polisutbildningarna måste ses över.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att reformera polisutbildningen och att öka akademiseringen på densamma.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om fler specialister bland poliserna.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om mångfald inom poliskåren.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en sammanhållen strategi för att rekrytera poliser av annan härkomst än svensk.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om upprättandet av fungerande medborgarkontor i kommunerna.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att förbättra polisens utrustning.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att polisen bör förfoga över ett modernt och kraftfullt radiokommunikationssystem över hela Sverige.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skapa en fristående utredningsenhet för att utreda brott där poliser är misstänkta gärningsmän, inom ramen för Justitiekanslerns ansvarsområde.

2004/05:Ju505 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om gemensam utbildning för polis, tull och militärer.

2004/05:Ju510 av Lennart Kollmats (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det införs en rättighet för omhändertagna personer att begära och få genomfört ett alkotest.

2004/05:U257 av Lars Ohly m.fl. (v):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att införa ett samarbete mellan HBT-organisationer och polisen.

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att rättsväsendet aktivt bör arbeta för att rekrytera personer med invandrar- och minoritetsbakgrund till utbildning och anställning inom polisen, domstolsväsendet och kriminalvården.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan kring hur man hanterar hatbrott och rasistiska brott ingår i polisutbildningen.